

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

N:r 8
Aug
1951.
Pris 75 öre

CARBORUNDUM

slipskivor — brynstenar
slipduk och slippapper

SLIPMATERIALAFFÄREN

Östergatan 5, MALMÖ
Tel. 233 45, 237 33, 351 45

AKTIEBOLAGET TANNIN

VÄSTERVIK
Tel. 130 50 (växel)

Tillverkar och försäljer:

Garvextrakter av ek, gran, quebracho och mimosa
Parkett-Råstav av ek
Sågade ämnen av ek. Blockvara av ek
Furfurol

Aktiebolaget

PETTERSSON & TISELL

Kinnahult

Jeppssons Pälsvaruaffär

MÖLLEVANGSGATAN 31 B
Tel. 176 59 MALMÖ Tel. 176 59

Stilfullt och välgjort arbete

Humana priser

MILJONER KILO FRUKT OCH BÄR SYLTAS VARJE ÅR MED ATAMON

Vartor?

Jo — därför att Atamon ger garanti för hållbara konserver i årtal. Med Atamon syltar Ni snabbt och enkelt — utan dyrbara specialburkar eller konserveringsapparater. — Följ bruksanvisningen, som medföljer varje förpackning.

Atamon ger ingen bismak, förstör ej vitaminerna och är helt oskadligt. Det finns i såväl pulver som flytande form i glas. Atamon är det fulländade konserveringsmedlet.

300

moderna recept finns i "Den gröna syltboken". Skicka in kr. 1:50 i frimärken jämte kupongen nedan, så får Ni boken omgående och portofritt. Boken finns även i varje bokhandel.

ATAMON

A.B. TÖRSLEFFCO Stockholm

- TÖRSLEFFCOS HUSMODER-SERVICE
- David Bagaresgata 5, Stockholm
- Sänd mig portofritt "Den gröna syltboken" med över 300 recept. Kr. 1:50 i frimärken bifogas. (Kan även insättas på postgirokonto 19 02 15.)
- Namn:
- Bostad:
- Postadress: STATUS
- Skriv tydligt. — Sänd kupongen i slutet kuvert.

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

14:e årgången

Ansvarig utgivare: *Einar Hiller.*
Redaktör: *Sixten Hammarberg.*
Ägare: De Lungsjukas Riksförbund.

Annonspriser: 1/1 sid. 275:—,
1/2 sid. 140:—, 1/4 sid. 75:—,
småannonser 65 öre pr mm.

Prenumerationspriser: helt år 8:—,
halvt år 4:50

Kontrollmärke,
lagligen skyddat

Huvudredaktionen i Stockholm:

Kocksgatan 15, Stockholm 4.
Telefon 41 39 99 och 44 40 40.
Postgiro nr 95 00 11.

Lokalredaktionen i Malmö:

Kamrergratan 3, Tel. 753 44.
Postgiro nr 95 00 65.

Ett betydelsefullt initiativ

När man ser på alla kongressbilder med flaggor och blommor och tar del av mer eller mindre festbetonade tal, frågar man sig ibland, i denna kongressernas årtid, hur mycket av allt detta är av verkligt reellt värde, sedan man skalat bort den yttre grannlåten och fräserna? Denna något kritiska tanke om folkrörelser och folkmöten tarvar givetvis en närmare förklaring. Den som känner organisationslivet inifrån vet, att det också består av vardagsbekymmer, mycket arbete, som kräver praktiskt handlag och kunnande. Den känsla av sammanhållning kring gemensamma intressen och värden dessa träffar skapar är svårt att ange i mätbara värdeenheter. Men man kan i korthet uttrycka det så, att dessa stora sammanträffanden är nödvändiga för en riksorganisation för att hålla dess handlingsvilja levande. Detta gäller också De Lungsjukas Riksförbund. Förbundets kongress — som behandlas på annan plats i detta nummer — visar även organisationens styrka och mognad. Om man — för att åter anknyta till de kritiska inledningsorden — bortser från den yttre ramen och glansen kring förhandlingsborden, så kan man även hitta verkligt fruktbara initiativ. Hit bör främst räknas den betydelsefulla deklARATIONEN i bostadsfrågan. När socialministern för någon tid sedan tillkallade sakkunniga för handläggning av specialfrågor inom bostadspolitiken betyder detta också att de tuberkulösa bostadsfråga faller inom ramen för denna kommittés arbete. Genom att vårt förbund redan fått kontakt med utredningskommittén, som tacksamt ac-

cepterar alla uppgifter om de tuberkulösa speciella bostadsbehov förbundet kan ge, lägges grunden till en förnuftigare lösning av detta klientels bostadsbekymmer. Det gäller här ett skiftande behov för såväl familjer som ensamstående personer och en förnuftig planering för bostadsförsörjning på längre sikt. Det gäller också — närmast med tanke på en del farhågor som framförts i bostadsdebatten — att lösa de lungsjukas bostadsfråga så att det inte skapas någon koncentrerad bebyggelse för sjuka eller att vissa grupper bli isolerade eller utpekade i egenskap av bostadssökande. En nyligen företagen snabbutredning för sjukhusen i Stockholm visar tydligt ett skiftande och verkligt djupgående bostadsbehov, bl. a. att cirka 15 procent av årligen utskrivna tbc-patienter sakna bostäder. Går man sedan in på ekonomiska förhållanden, bostädernas kvalitet, hygien, utrymmen o. s. v., förstår man att De Lungsjukas Riksförbund med dess 142 lokalföreningar i hela landet har en betydelsefull kartläggning framför sig. Den bostadsundersökning, som planeras i riksförbundets regi, visar något av den praktiska sidan av vårt arbete. Den samlade kongressens enhälliga uttalande, om krafttag för lösning av de tuberkulösa bostadsproblem, är inte bara ett uttryck för de tuberkulösa egen vilja att praktiskt ingripa utan också ett initiativ av stort socialmedicinskt och socialhygieniskt intresse — bostadsfrågan kan inte förbigås när man talar om "slutkamp mot tuberkulosen".

Sixten Hammarberg.

De nordiska tuberkulosförbundens centralorganisation har sammanträtt i Finland

Internordiskt uttalande: Bostadsfrågan för tuberkulösa måste lösas!

De nordiska tuberkulosförbundens centralorganisation har vid årsmöte den 9 juni antagit följande uttalande:

Ett av de nordiska ländernas största sociala problem är bostadsfrågan. Dåliga bostäder, trångboddhet och bristande bostadshygien medför sociala risker av skiftande innebörd.

Tuberkulosens karaktär av folksjukdom innefattar betydande ekonomiska påfrestningar för den enskilde. Detta innebär också ofta en sänkt bostadsstandard. De lungsjuka, som behöva verkliga hälsobostäder, bli därför ofta hänvisade till undermåliga bostäder. På grund härav föreligger ofta risker för den lungsjukes hälsa och tillfrisknande, vilket också kan medföra risker för de lungsjukas familjer eller personer i deras omgivning. Ett sådant tillstånd måste betecknas som otillfredsställande i länder med i övrigt god social standard. Vi vädja därför till myndigheter och andra ansvariga i våra nordiska länder att allvarligt uppmärksamma dessa missförhållanden och bedriva en bostadspolitik, som tager hänsyn till tuberkulösas och långvarigt sjukas svårigheter ifråga om att skaffa sig hygieniska och ändamålsenliga bostäder.

Det är ett livligt kongressande så här års både inom och utomlands — så även på tuberkulosfronten. Dagarne den 8—10 juni sammanträdde De Nordiska Tuberkulosförbundens Centralorganisation i Kiljava i Finland. Det var Finlands Tuberkulosförbund, som denna gång stod för värdskapet i samband med sitt eget landsmöte. Sammankomsten visade med all tydlighet att det finska förbundet är på rask framryckning. Ett eget handlingsprogram "Tillbaka till produktivt arbete" diskuterades och detta visar också att förbundet — liksom De Lungsjukas Riksförbund i Sverige — sätter

Gruppen från De Nordiska Tuberkulosförbundens sammanträde i samband med Finlands Tuberkulosförbunds landsmöte i Kiljava.

stor vikt vid eftervårdsfrågornas lösning. Till ordförande omvaldes riksdagsman Edvard Pesonen med 91 röster mot professor Mäkipaja som erhöll 56 röster, vice ordförande blev överlärare Ilmari Tammisto.

De Nordiska Tuberkulosförbundens Centralorganisation omvalde till ordförande riksdagsman Sigfrid Jonsson, Sverige, och till sekreterare kamrer Einar Hiller, Sverige. Övriga ledamöter i styrelsen: riksdagsman Edvard Pesonen, och överlärare Ilmari Tammisto, Finland, ordförande Knut Willoch och rektor Stein Vik, Norge, tjänsteman Thordur Benediktsson och byråchef Baldvin Jonsson, Island, och för Danmark, redaktör Henning Trudslev och verksamhetsledare Svend Malthe. Internordiska förbundets sekretariat skall handhas av De Lungsjukas Riksförbund i Sverige även under nästa verksamhetsperiod. Bland frågorna på dagordningen märktes särskilt bostadsfrågan, som visade sig vara lika brännande för de tuberkulösa i samtliga nordiska länder. Ett uttalande av lydelse som följer antogs enhälligt.

Praktisk socialvård — förbundskongressens melodi

Bostadsfrågan främst — förbundet räknar nu 142 lokalföreningar —
givande samvaro i enighetens tecken

Riksförbundets elvte kongress hölls i Göteborgs högskolas kårhus. På bilden se vi ombuden vid sina bord. Överst infälld, talarstolen omgiven av flaggor, förbundsordföranden, riksdagsman Sigfrid Jonsson, högtidstalar första kongressdagen. På den stora tavlan i bakgrunden står bl.a. "Produktiv socialvård är samhällsekonomi."

När drygt hundratalet ombud — förbundsstyrelse och gäster — samlats i Göteborgs högskolas kårhus till De Lungsjukas Riksförbunds elvte kongress hade man nog allmänt känslan av att förbundet tagit ett jättekärlig framåt sedan sista rådslaget för två år sedan. Inte så menat att förbundet skulle ha stått stilla tidigare, men dess manande för att inte säga ibland hamrande signaler, särskilt ifråga om arbetsvården, börjar numera ge så pass påtagliga resultat ute i landet, att man kan tala om en allmän optimism just för den delen av förbundsarbetet. Men detta betyder inte någon sorts avspänning i förbundets målsättning. Tvärtom blottar de framgångar arbetsvården för tuberkulösa innebär att de andra problemen framstå så mycket djupare och

mera försummade — här möter vi främst de tuberkulösa bostadsfråga. Om spännvidden i förbundsfrågorna ger f.ö. pressekot i detta nummer en viss uppfattning. Förbundsordföranden, riksdagsman Sigfrid Jonsson, kunde i sitt hälsningsanförande konstatera, att tuberkulosen inte utgör samma hot mot mänskligheten som tidigare, men att folksjukdomen medför svårartade detaljproblem för dem som drabbats av sjukdomen, vilkas lösning ställer stora krav på samhället och inte minst på de tuberkulösa egen riksorganisation.

Till öppningshögtidligheterna den minnesrika dagen den 1 juli hörde traditionellt det mest strålande högsommarväder. Ordföranden i Göteborgs Lungsjukas Centralförening, ombudsman Rudolf Zetterlund, hälsa-

Förbundsstyrelsens ledamöter var placerade vid ett särskilt bord, och här se vi fr. v. Harald Holm, Holmsund, John Höög, Varberg, överläkare Håkan Larsén, Lugnet, och revisor Åke Videll, Stockholm. I talarstolen, bakom förbundsstyrelsens bord, se vi ombudsman Rudolf Zetterlund, Göteborg.

de kongressen välkommen till Göteborg och efter val av funktionärer under förhandlingarna, parentation m. m., var man färdig att gå direkt på det digra arbetsprogrammet. Innan dess hade redaktör Henning Trud-slev för "B. M.-bladet" i Danmark (det danska tuberkulosförbundets tidning) i egenskap av göteborgsför-eningens gäst uttryckt sin glädje över att få bevista kongressen och varit älskvärd nog att framhålla att Sverige låg före Danmark ifråga om vården av lung-sjuka.

Och så började förhandlingarna...

Verksamhetsberättelsen för kongressperioden, innehållsrikare än någonsin, tröskades igenom med godkännande och kongressmaskinen med de trenne ord-förändarna, Einar Lind, Holger Noord och Bengt Pet-tersson, i spetsen malde vidare i förhandlingarna med vinstfördelning enligt följande plan:

Förslag till fördelning av disponibla vinstmedel.

Till Studie- och rekreatjonsfonden	Kr. 25.000:—	(25.000:—)
„ organisationsarb. (inkl. lokalför.)	Kr. 20.000:—	(15.000:—)
„ studieverksamheten	Kr. 15.000:—	(15.000:—)
„ propagandafonden	Kr. 5.000:—	(5.000:—)
„ sjuk- och pensionsfonden	Kr. 15.000:—	(5.000:—)
„ reservfonden	Kr. 500:—	(500:—)
Överföres i ny räkning	Kr. 4.532:12	(9.630:21)
Kronor	85.032:12	(75.130:21)

Sedan denna sista avdelning var fastställd och god-känd liksom revisionsberättelserna hade man bara att konstatera en medlemsökning med 21 föreningar till 142 och att förbundet kunde räkna drygt 22.500 med-lemmar, lägga verksamhetsberättelsen åt sidan, och övergå till motionerna.

Och motionerna, som voro nio till antalet och rörde sig om organisationsfrågor, smärre lagändringar m. m., hamnade så småningom hos styrelsen, som har att vid-taga erforderliga utredningar i de frågor, som så på-kalla.

Bostadsfrågan

blev kongressens största socialpolitiska fråga, där för-bundssekreterare Kurt Kristiansson inledde med en del informationer. De tuberkulösa bostadsproblem upptogs delvis redan i Bostadssociala utredningens betänkande av år 1945, det gällde då särskilt speciella bostadsra-batter för tuberkulösa familjer, men finansiella skäl gjorde att detta förslag inte tagits upp. Nu har social-ministern tillsatt en särskild kommitté, som tar hand om dessa specialfrågor och förbundet har vid de inle-dande förhandlingar, som redan förts, givits i uppdrag att gör en utredning om de tuberkulösa aktuella bo-stadsbehov, såväl familjer som enskilda personer, och på så sätt ge kommittén material för bedömande av olika åtgärder. Debatten gav klara besked om att här måste krafttag sättas in och förbundets initiativ och den planerade undersökningen rönt livligt bifall från kongressens sida.

Val av styrelse och funktionärer.

Riksförbundets styrelse under nästkommande två-årsperiod fick en delvis ny sammansättning. Carl Moh-lin, Norrsundet, Sigurd Bäckström, Västgärde, Sune Paulsson, Malmö, och John Höög, Varberg, lämnade styrelsen och avtackades i vederbörlig ordning. Det hela betydde bl. a. att antalet kvinnor i styrelsen utöka-des till tre, då fröken Birgit Svensson, Malmö, nyval-des. Styrelsen (verkställande utskottet nämnes först) fick följande sammansättning:

Riksdagsman Sigfrid Jonsson, Järvsand, förbunds-ordförande, kamrer Einar Hiller, Stockholm, kassör, Kurt Kristiansson, Stockholm, förbundssekreterare, hr Alex. Andersson, fröken Karin Karlsson, hr Karl G. Andersson, Stockholm, samt kronojägare Alfred Lin-dahl, Örebro.

I övrigt består förbundsstyrelsen av dr Håkan Lar-sén, Lugnet, fru Alva Bengtsson, Karlshamn, ombuds-man Vidar Östling, Luleå, fröken Birgit Svensson, Mal-mö, socialvårdstjänsteman Carl Hellström, Kalmar, om-budsman Rudolf Zetterlund, Göteborg, ombudsman Ha-rald Holm, Holmsund, ingenjör Paul Edborg, Linkö-ping, kurator Charles Andersson, Örebro, samt mät-ningsman Albin Liljeholm, Avesta. Som förbundsrevi-sorer omvaldes hrr Åke Widell och Lennart Åkerström, båda från Stockholm, samt aukt. revisor Sven Falk-Stockholm.

PRESSEKO KRING FÖRBUNDSKONGRESSEN

I skarp konkurrens med alla händelser i vår dramatiska tid blev De Lungsjukas Riksförbunds kongress i Göteborg den 1—3 juli livligt uppmärksamrad i pressen. Naturligtvis — eftersom rådslaget hölls i Göteborg — visade sig tidningarna i den västliga provinsen piggast. Pressekot belyser också i korthet vilka omfattande sociala och medicinska problem, som ligger inom riksförbundets intressesfär.

*

I en ledare radar tidningen *Ny Tid* upp de betydelsefulla problem De lungsjukas riksförbund satt som mål att komma till rätta med. Tidningen framhåller, att riksförbundets rådslag präglas av optimistisk anda, betingad av ständiga medicinska framsteg liksom den ökade förståelsen för en samordning av socialvården, en samverkan som måste leda de tuberkulösa tillbaka till normalt och arbetsfyllt samhällsliv. På den vägen har man bl. a. att kämpa mot den oresonliga smittkräcken. Här om framhåller tidningen bl. a.:

Bacillskräcken tar sig många gånger fruktansvärda former och ställer en tuberkulossjuk i dagens samhälle inför svåra psykiska och fysiska påfrestningar. Mycket kan och bör göras på detta område, och den upplysningsverksamhet som förbundet startat i dessa saker hälsas med tillfredsställelse av alla omdömesgilla medborgare. Den ofta lika löjliga som grymma smittoskräcken, som ibland påminner om rent medeltida förhållanden, bör bekämpas var den visar sig. Det är ett hårt öde att ha drabbats av en svår sjukdom, men den blir dubbelt svårare att bära, när människor slår ifrån sig med händer och fötter på såväl arbetsplatser som annorstädes, bara därför att de får höra att

en människa vårdats på ett sanatorium. En sjuk människa, som sköter sig i enlighet med de råd och anvisningar hon får av sakkunnig läkareexpertis, innebär ingen smittofara.

De lungsjuka rädes ej att själva brottas med problemen konstaterar *Göteborgs-Posten* och är imponerad över den digra lista av frågor kongressen har på sitt program:

Det är en diger dagordning ombuden får sig förelagd, men så är det också många för de lungsjuka betydelsefulla frågor, som fortfarande är olösta. Även om det är sant att tbc ej längre är den folksjukdom som den var förr, så är det i stort sett endast antalet dödsfall som minskat. Antalet insjuknade har icke på samma sätt gått ner. Detta gör att de problem, som inställer sig för den utskrivne f. d. tbc-patienten är lika aktuella nu som förut. Framför allt är det bostadsfrågan samt möjligheten att erhålla arbete.

Eftervården är som tidigare de lungsjukas största problem understryker *Aftontidningen* och trycker särskilt på arbetsterapins betydelse, framförallt att man fortsätter att utveckla denna gren inom eftervården och som förberedande arbetsvård:

Man vill och bör kunna få fortsätta på den inslagna vägen och öka möjligheterna för de lungsjuka som så kan och har förmåga att genom eget arbete klara sin utkomst så långt det går. Här behövs terapeuter i tillräcklig omfattning och även måste ändamålsenliga lokaler ställas till förfogande. I detta avseende brister det mycket. Men vad tjänar god läkare- och sanatorievård till om den, som räddats från tuberkulossjukdomen, efteråt lämnas åt sitt öde?

Kvällstidningen *Expressen* går vidare på samma linje och uppehåller sig särskilt vid bostadsfrågan med ut-

De medicinska problemens räckvidd och omfattning

belystes i en instruktiv och tankeväckande föreläsning av överläkare G. Vallentin, Göteborg. Doktor Vallentin påvisade bl. a. den allmänna standardhöjningens betydelse i tuberkulokampen och att de bästa resultaten uppnås genom samverkan mellan allmänna hygieniskt förebyggande åtgärder och rent medicinska. Kongressdeltagarna fick också en orientering om de nya tuberkulosläkemedlen, som man inte bör bedöma alltför överdrivet optimistiskt på frågans nuvarande ståndpunkt.

*

Ett kongressprogram på sommaren måste innehålla något mera lättsmält för att pigga upp livsandarna mellan de tunga punkterna på dagordningen. Man får då inte glömma, att vårt folk i regel inte tillhör "sitt still och tig"-typen utan med liv och lust kastar sig in i de-

batterna, vilket betyder att frågorna inte halkar igenom så fort och på så sätt blir det hela mera arbetsamt. Till det lättare inslaget hörde bl. a. främst Göteborgs stads mottagning för kongressen på Trädgårdsföreningens restaurang, en härlig båttur på västerhavets blåa böljor och svensk premiär på den danska storfilmerna "I Gabestokken", filmen som ger social och medicinsk upplysning om de lungsjuka och samtidigt är en konstnärlig och vacker film av förnämligaste klass och med skådespelarprestationer som man knappast får uppleva på film i vardagslag. Och därmed kan vi sätta punkt och stopp för den första kongressen utanför Stockholm och oreserverat instämma i förbundsordförande Sigfrid Jonssons tack till Göteborgs Lungsjukas Centralförening och ombudsman Rudolf Zetterlund för goda arrangemang, värme, trivsel och ett gästfritt mottagande under kongressdagarna 1—3 juli i Göteborg.

S. H.

gångspunkt från förbundssekreterare Kurt Kristianssons inledningsföredrag:

Han framhöll bl. a. att de lungsjuka har en medicinsk särställning, som måste beaktas. De lungsjukas bostadsförhållanden har av ekonomiska skäl inte följt med i den utveckling som ägt rum i samhället i övrigt. En utredning vid sjukhusen i Stockholm visar att 15 procent efter utskrivningen saknar bostad.

Bostads-sociala utredningen föreslog redan 1945 att bostadsrabatter efter läkares tillstyrkan skulle utgå till familj med tuberkulös medlem, men av finansiella skäl genomfördes inte reformen då. Nu har frågan åter aktualiserats och De Lungsjukas Riksförbund skall göra en utredning att överlämnas till den statliga kommittén före 1 oktober 1951.

I diskussionen framhöll syssloman Lind, Göteborg, att en motion i Göteborgs stadsfullmäktige väcktes redan 1943 vari begärdes utredning om förbättrade vård- och utkomstmöjligheter för partiellt arbetsföra. Resultatet blev bl. a. att en särskild beredning tillsattes för att utreda hur kommunala bostadssubventioner skall kunna utformas.

Om en uppmjukning av gällande folkpensioneringslag i syfte att underlätta de lungsjukas möjligheter till tidsbegränsat sjukbidrag enl. motion av förbundsordf. Sigfrid Jonsson är en av de kongressfrågor Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning uppmärksammar:

Man väntar sig också mycket av riksdagsman Jonssons motion om lättare bestämmelser för att få sjukbidrag. Den kommer troligen upp i riksdagen i höst. Som det nu är måste de tuberkulösa ha varit sjuka oavbrutet under ett år och även veta att sjukdomen kommer att vara ett år framåt för att få sjukbidrag. Man vill nu få bort ordet oavbrutet i bestämmelserna och sålunda kunna hjälpa ett betydligt större antal sjuka.

Samma tidning ger också en sammanfattning av överläkare G. Vallentins föredrag vid kongressen med rubriken "om möjligheterna att övervinna tuberkulosen som folksjukdom":

Han skisserade tuberkulosbehandlingens utveckling under de sista 50 åren och betonade vår allmänna standardhöjnings roll som botemedel. Dr Vallentin talade också om de senaste decenniernas enorma framsteg på det medicinska området och konstaterade att de bästa resultaten nås genom en samverkan mellan allmänna hygieniskt förebyggande åtgärder och rent medicinska. Slutligen varnade dr Vallentin för en alltför stor tilltro till de nyaste tbc-medicinerna, streptomycin t. ex. Endast vissa delar av de sjuka organen kan behandlas med de nya medlen, och många gånger har det visat sig att ett färskt fall inte kan botas på samma sätt som ett gammalt.

FOTO från Förbunds-kongressen 1951

kan rekvireras och sändes per postförskott. (Fotograf Sigvardsson, Fjärås.)

Pris. Format 10×15 kr. 1:— + porto

18×24 „ 4:— + „

Om kortare vårdtider och bättre lön för sjuksköterskorna...

I tidningen Vi har lasarettsläkare Bertel Bager skrivit en belysande artikel om sjukvårdsproblemen. Vårdkostnaderna på sjukhusen är nu ofta uppe i 30 kr. per vård dag och patient. Det är således lönsamt att söka minska på vårdtiderna och effektivisera sjukvården genom att utnyttja alla vetenskapens landvinningar. Och inte minst viktigt är att man ger sjuksköterskorna, som får allt hårdare och mera kvalificerat arbete ordentligt betalt. Doktor Bager säger sammanfattningsvis bl. a.

Det löner sig med vetenskaplig forskning. Resultatet i form av kortare vårdtid på våra sjukhus är ett eklatant exempel därpå. De nya läkemedlen är ofta dyra, men det betyder inte så mycket om de blott är verksamma och bidrar till ett snabbt tillfrisknande. Det svåra läget på sjukhusvårdens område skulle vara oerhört mycket värre, om man inte lyckats utnyttja sjukhusen på ett mera effektivt sätt genom vårdtidens förkortning. Vinsten omräknad i pengar kan räknas i miljoner. I mycket stor utsträckning är det landets högt stående sjuksköterskekår som med sitt arbete bidragit till det lyckliga resultatet av den revolution inom sjukhusvården som ägt rum. Det mer och mer kvalificerade arbete som tidigare vilat på underläkarna men som nu ombesörjes av sjuksköterskor, bör särskilt beaktas. Det stora ansvar som vilar på våra sjuksköterskor borde berättigad dem till en mera förtjänt ställning i samhället. Om man tänker på de vinster som samhället indirekt vunnit genom vårdtidens förkortning, borde det inte vara svårt att inse möjligheterna och skyldigheten att tillmötesgå sköterskorna i deras krav på en högre ekonomisk standard.

Musik under arbetsträning?

En medarbetare i tidningen Östgöta Correspondenten har tittat på en träningsverkstad för partiellt arbetsföra i Tranås och tycker att anslagen till arbetsvård är i njuggase laget, och skulle det inte vara uppiggande exempelvis med lite radiomusik under arbetet?, heter det vidare.

Den 15 maj startade verkstaden för partiellt arbetsföra i Tranås, då en handfull hantverkare ryckte in i den verkstad, omfattande två rum, som är inrymd i f. d. stads-hotellet.

44-åriga Ragnar Andersson från Sommen och 23-åriga Olle Pettersson från "gamla stan" träffar vi i "herrum-met", där man f. n. håller på att göra delar till leksakståg. Hr Andersson har tidigare arbetat som grovarbetare och fingrarna har han inte ännu hunnit träna upp till lydiga redskap för sådant småplock, men han har föresatt sig att lyckas. En operation av diskbräck tvingade honom att sadla om. I rummet intill sitter fröken René Lundberg, som med van hand stofferar och fodrar mössor av allehanda slag. Hon har tidigare arbetat sammanlagt fem år i yrket, men en lungsjukdom har varit ett svårt handicap för henne och som konvalescent orkar hon f. n. inte arbeta mer än tre timmar om dagen.

Verkstaden är ännu så länge ganska provisorisk, men man har ställt i utsikt att lösa de viktigaste spörsmålen. Om meningen med verkstaden skall vara att verkligen ge ett reellt handtag, en hjälp till självhjälp så förefaller anslagen — 500 kr. från staden och 1.000 kr. från staten genom landstinget — väl njuggt tilltaget. En tolvmannakommitté har utrett ärendet efter ett förslag som väcktes i februari förra året. Kanske hade man kunnat vänta sig något mera helhjärtat. Hur vore det att till en början anslå medel för inköp av en radio. Det kan behövas musik under arbetet i dessa lokaler.

Kropp och själ — och andlig vård

Den psykiska vården och de psykiska konflikterna på sjukhusen — inte minst inom sanatorievården — är ett försummat kapitel i vår moderna sjukvård, framhåller Lars Hansegård i denna artikel. Författaren anknyter i viss mån till artiklar, bl. a. av docent Gösta Birath, som tidigare publicerats i *Status*.

Föreställningen om att det råder ett nära samband mellan kroppsliga och själsliga funktioner är väl allmän och i och för sig är det en löjligt självklar sak att ett sådant samband existerar, men det gäller att närmare definiera det och undersöka dess konsekvenser och den uppgiften har medicin och psykologi sysslat rätt mycket med.

Redan "medicinens fader" greken Hippokrates, som levde på 400-talet f. Kr. f. ville koppla samman det fysiologiska och det psykologiska i sin temperamentslära, vars termer vi f. ö. än idag använder oss av. Han ansåg att olikheterna i temperament berodde på blandningen av kroppsvätskorna. Från Hippokrates härstammar också den första typläran. Han skilde mellan två konstitutionstyper, *Ftisikern*, som var lång och smal och hade benägenhet för tuberkulos (grek. *phthisis*), och *apoplektikern*, som var kortare och mera rundlagd och hade benägenhet för slaganfall. Sedan dess har flera typläror lancerats och i några av de mest kända har det fysiska och det psykiska sammanställts efter bestämda linjer, så att mot en viss kropps-konstitution svarar ett visst temperament. Så är fallet hos den tyske psykiatern *Ernst Kretschmer* och likadant hos amerikanen *Sheldon*, som med sin typologi nog skapat det känsligaste instrumentet hittills för definitionen av kroppsbyggnaden och karaktären och deras förhållande till varandra. Han är också den förste som bygger sina teorier på direkta och grundliga undersökningar.

Förhållandet mellan kroppsbyggnaden och karaktären är emellertid bara en aspekt på problemet kropp-själ och det är där fråga om helhetliga och relativt konstanta fysiska och psykiska tillstånd. På senaste tiden har man emellertid — som docent Gösta Birath framhöll i sin artikel om sjukhusens andliga vård i *Status'* majnummer — inom medicinen i detalj börjat undersöka samverkan mellan fysiska och psykiska processer, det s. k. psykosomatiska (av grek. *psyche*=själ och *soma*=kropp) sambandet, speciellt vid sjukdom.

Vad har man då funnit? Ja, ännu så länge har man väl långt ifrån utrett frågan, men rent allmänt har man i alla fall lyckats slå fast att samverkan är ytterst intressant och kanske framför allt att psykiska faktorer spelar en betydligt större roll vid uppkomsten och förloppet av sjukdomar än man kanske tidigare trott eller i varje fall direkt kunnat påvisa. Docent Birath nämner i sin artikel bland sjukdomar där man just gjort sådana erfarenheter också magsår. Belysande för detta är ett fall som beskrevs för några år sedan i det amerikanska medicinska samlingsverket *Modern Psychopathology* (Harvard University Press) och refererades bl. a. av medicinaren Kjell Fastborg (*Aftontidningen* 7/6 1949), som här citeras:

"Patienten var en 56-årig man, som vid 9 års ålder fick sin matstrupe fullständigt förstörd. Han fick efter den händelsen äta på det viset att han tuggade maten och sedan spottade den i en tratt, som han stack in i ett hål, som man gjort i hans make. Magslemhinnan, som till en del buktade fram runt hålet, var lätt iakttagbar och såg ut som inuti magen. Han hade en utmärkt hälsa och hade sällan magbesvär. Han var anställd på sjukhuslaboratoriet och kunde observeras när som helst. Man fann att sådana känslor som innebar en tendens till isolering, såsom fruktan och sorg, kom slemhinnan att blekna och minskade dess rörelser. Sådana känslor som ångest, fientlighet och vrede däremot orsakade ökad magsaftproduktion, ökade rörelser och blodöverfyllnad. Om ett ångesttillstånd blev bestående en längre tid uppstod på grund av de kraftiga sammandragningarna lätt små ytliga blödningar och om magsaften en längre tid var i kontakt med ett sådant blödande ställe uppstod ett kroniskt magsår."

Undersökningen kommer ju inte med något principiellt nytt, men som Fastborg mycket riktigt framhåller "det är sällan ett psykosomatiskt sammanhang kan demonstreras så klart som här".

Vad kan man nu dra för konsekvenser ur sådana här erfarenheter för den allmänna sjukhusvårdens del? Generellt måste svaret bli: ökat beaktande av psykiska faktorer vid vården av de sjuka. Man bör söka fastställa och motverka sådana psykiska tillstånd, som kan bidra till sjukdomens förvärrande, och man bör inte glömma att vid en mängd sjukdomar, särskilt vid sådana med långsamt och kroniskt förlopp, de psykiska

Lars Hansegård.

påfrestningarna är stora, så stora att man ibland kanske avsevärt skulle kunna öka de kroppsliga läkningsmöjligheterna genom att förbättra det psykiska tillståndet.

Inte minst inom tuberkulosvården äger detta tillämpning. Vårdtiden är som bekant ofta lång och redan detta kan ju även i fall, där de kroppsliga smärtorna är obetydliga eller obefintliga, och där gott hopp om fullständigt tillfrisknande finns, verka kraftigt deprimerande. För de svårare fallen tillkommer ökade kroppsliga smärtor och en tryckande och långvarig osäkerhet om sjukdomens utgång. Den kroppsliga svagheten torde också medföra ökad känslighet och mindre motståndskraft för psykiska påfrestningar. Att Sociala faktorer naturligtvis också spelar en väsentlig roll för uppkomsten av dessa psykiska depressioner behöver knappast påpekas, det hårda slag som den irakade sjukdomen rent ekonomiskt innebär för patienten har ju påtalats många gånger.

Symptomen på dessa rubbningar ur det psykiska jämvikstillståndet kan vara olika. Många, kanske fler-

talet, döljer under en relativt obekymrad yta en morlande melankoli. Praktiskt sett utgör dessa inget större problem eftersom de utan större besvär fogar sig i sjukhusets regler och också utan större konflikter kan umgås med sina medpatienter. Några åter, som är i fåtal men praktiskt sett kan utgöra ett betydligt besvärligare problem, reagerar öppet neurotiskt, har svårt att anpassa sig till sin omgivning, råkar lätt i gräl med medpatienter, har benägenhet för kverulans gentemot sjukhuspersonalen. Slutligen finns de som reagerar psykotiskt, som plötsligt rymmer ifrån det hela, det kan vara inför en förestående operation eller helt enkelt för att de plötsligt inte står ut längre. Samma utbrytningstendenser, fastän inte så starkt uttalade, finner man hos dem som ger sig tillfälligt av från sjukhuset på olovliga permissioner.

Det är klart att man inom sjukhusledningen känner till många av de psykiska komplikationer som sjukhusvistelsen kan medföra för patienten, när det gäller nr 2 och 3 av de ovan nämnda kategorier är de påtagliga yttringarna inte sällan sådana att man inte kan undgå att lägga märke och ta ställning till dem. Allmänt söker man också att bättra på den psykiska harmonin med en del mer kollektiva åtgärder. Man ordnar med arbetsterapi, man söker ge patienter tillfällen till god underhållning, anordnar filmföreläsningar, föredrag o. d. På det området har många goda initiativ tagits, som säkert också varit till stor nytta för patienterna. Tilläggas bör kanske att inte bara sjukhusledningen utan också patientföreningarnas insats här varit stor.

Någon individuell psykisk omvårdnad förekommer däremot knappast. Vad beträffar kategori 1 lämnas patienterna under den ofta obeaktade redan av det skälet att deras psykiska bekymmer inte vållar några besvär för omgivningen. De två övriga kategorierna behandlas på sina håll inte sällan härresande opsykologiskt, särskilt den sista. Jag syftar närmast på det faktum att man ofta betraktar rymningar och olovliga permissioner o. d. ur moralisk synpunkt och behandlar dem därefter, d. v. s. ibland begagnar sig av vissa disciplinära bestraffningsåtgärder för att motverka dem, när det naturliga och riktiga vore att man försökte komma underfund med deras psykologiska orsaker och arbetade på att avlägsna dessa.

Läkare och sjukhuspersonal kan knappast klandras för denna brist på psykisk omvårdnad av de kroppsliga sjuka (annat än, när det gäller de nyss nämnda disciplinstraffen, som absolut anses förkastliga). Bristen på arbetskraft gör att deras tid redan är mer än nog upptagen av deras ordinarie sysslor och flertalet av dem gör ju genom humanitet och värme i det person-

Egnahemsbyggare i Kanada

Som framgår av detta nummer har bostadsfrågan för tuberkulösa ägnats särskilt intresse såväl vid De Nordiska Tuberkulosförbundens Centralorganisations sammanträde i Finland som vid De Lungsjukas Riksförbunds kongress i Göteborg. Det kan därför vara av visst intresse att få veta något om hur andra länder sökt komma tillrätta med samma problem. Här följer en kortfattad skildring, som ger en uppfattning om hur man i Kanada sökt ordna för f. d. soldater, av vilka många är tuberkuloskonvalescenter. Man tycks bygga på principen med egnahemsbyggen med statligt stöd, vilket närmare behandlas som följer.

Med samma finess och självtrösk som karakteriserade deras krigstjänst möter nu en del tuberkulösa kanadensiska veteraner efterkrigsproblemen beträffande de höga byggnadskostnaderna. Deras medel äro enkla och rakt på sak — de bygger själva sina hus.

Egnahemsbyggandet, som startade för två år sedan i blygsam skala i sjödistrikten, har nu utvecklats till ett stort projekt över hela Kanada, och röner uppmuntran från regeringens sida genom en lag angående "uppygandet av veteranernas område" (Veteran's Land Act = V. L. A.). Av de 2.222 hus som uppfördes år 1949 under denna lag (V. L. A.) byggdes 75 % eller 1.449 av före detta soldater som nu också bo i dessa hus. Härutöver bygger femhundra veteraner enklare hus i gränstrakterna eller snygga de upp gamla hus med V. L. A.-hjälp, och i nästan samtliga fall arbeta de själva.

Det har länge varit regeringars vana att belöna sina soldater med förläningar av landområden då de återvända från kriget. Denna vana har i Kanada "moderniserats" genom V. L. A., som erbjuder stadsarbetarna ett modernt hus på en halv acres eller mera tomt vid sidan av hjälpen till de veteraner som äro jordbrukare. Kvalificerade veteraner har möjlighet att få lån upp till 6.000 dollars på mycket fördelaktiga återbetalningsvillkor, och vanligtvis reduceras dessa lån genom att man efterskänker ända upp till 2.320 dollars. Att denna plan vunnit popularitet, visas bäst genom att det i dag finnes ett område med 45.000 veteraner, vilket innebär en allmän investering på över 200 milj. dollars, och efterfrågan visar mycket små tecken på att avtaga. Före detta patienterna har icke använt sig av Aladins lampa vid byggandet av sina hus, men genom att göra mycket av ar-

liga uppträdan till för att förbättra den psykiska atmosfären. Det som behövs är psykologiskt skolad personal, som speciellt skulle ha till uppgift att sköta den individuella psykiska vården på sjukhusen, på de mindre sjukhusen en sjukhuspsykolog som varje dag stod till tjänst med psykisk rådgivning i ett därför avsett mottagningsrum, på de allra största sjukhusen borde det även finnas en psykiater för ändamålet.

Det är förvånande att man inte mera uppmärksammat dessa förhållanden på officiellt håll, särskilt för-

betet själva, har de funnit att det kontanta utlägget kunnat reduceras med från 2 upptill 4.000 dollars, beroende på typen av hus. Det är förvisso sant, att de måste anslå all sin lediga tid under ett år eller längre på byggandet av sina hus, men resultatet är väl värt denna uppoffring.

Som en veteran sade: "Jag anser, att de pengar jag sparat, är pengar som jag förtjänat. Och vid sidan härav har jag tillfredsställelsen av att ha utfört något".

Experter har funnit att veteranerna bygger jämförelsevis bättre hus. Då de har för avsikt att själva bo i de hus de bygger, har de intresse av att köpa bra material och att omsorgsfullt övervaka de hantverkare som förhyrts, ävensom att sträva efter att nå högsta möjliga standard på det egna arbetet.

Större delen av dessa veteraner har tidigare haft mycket liten om ens någon erfarenhet inom byggnadsområdet. Givetvis utväljes de mycket noggrant innan de erhåller ett lån, men tonvikten är lagd på deras affärsförmåga, arbetsvilja och lediga tid, snarare än på händighet med hammare och såg. Det sistnämnda är naturligtvis också av behovet påkallat vid arbetets utförande.

Under V. L. A. är 6.000 dollars den högsta hjälp en kvalificerad veteran kan få, vilket enligt många anses alltför litet för att i dag kunna bygga ett hus med normala metoder. Men hundratals veteraner bygger förtjusande och bekväma hus för denna summa. Med ytterligare 1.000 dollars (totalt 7.000) fullständiga många trevliga hem, så att de i dagens läge äro värda från 9.000 upptill 11.000 dollars.

Veteranerna erhålla annat än kontanter från V. L. A. Dess styrelse har en stab av byggnadsinspektörer med framför allt två uppgifter. De ge råd och vägledning åt veteranerna i deras arbete och ledande av arbete, sedan kontrollera de det avslutade arbetet för att se, att det överensstämmer med den standard som föreskrives i V. L. A.

Helt nyligen ökade V. L. A. antalet utbetalningar från 4 till 7 för att hjälpa de veteranbyggare som har ont om kontanter. Dessa utbetalningar göras på värdet av det färdigbyggda huset och icke på materialkostnaderna. Sålunda erhåller veteranen, då kostnaderna för byggandet icke överstiger 6.000 dollars, en omedelbar återbetalning, hel eller delvis, för sitt arbete. Detta gör, att en veteran med normal kredit kan bygga sitt hem med små kontanttillgångar vid sidan av de 10 % han måste betala, då lånet upptagits, vilket V. L. A. accepterar som säkerhet för sitt lån medan veteranen fullbordar sitt hus.

(Se bilder å nästa sida.)

vänande som man ansett sig böra ägna en statlig utredning åt den redan åtminstone relativt väl tillgodosedd religiösa vården på sjukhusen. Man har till och med vid genomläsandet av denna utredning (SOU 1949:53) ibland det intrycket att de sakkunniga sätter likhetstecken mellan andlig (d. v. s. i detta fall religiös) och psykisk vård och anser att kravet på den senare även skulle tillfredsställas, när deras förslag om ökat antal sjukhuspräster gick igenom, vilket i sanning är en beklaglig begreppsförblandning.

Tuberkuloskonvalescenter bygger bostäder i Kanada

Här se vi en f.d. tbc-patient i full fart med pensel och färgpyts och hans fru, som skymtar innanför fönstret, hjälper honom med diverse detaljer i det egna hemmet eller rätare sagt för att få piff och färg på den egna stugan.

Dessa två bilder visa två hus för tuberkuloskonvalescenter, och de ha till största delen själva gjort arbetet. Mannen på översta bilden har sitt hus nästan färdigt, medan det undre troligtvis är ett äldre hus, som bygges om. Ibland ordnar man så att en fotografiateljé, frisérsalong eller liknande inredes samtidigt i husen för att ge möjlighet till egen rörelse eller yrke för f.d. sanatoriepatienter.

Sjukhuset vi se bakom de stora träden i Kanadas största anti-tuberkulosjukhus, Mill Hospital i Toronto. Det är ett sjukhus med verkliga anor. Ursprungligen kom det till genom energiskt arbete av katolska munkar år 1888, men har naturligtvis moderniserats och byggts ut under årens lopp. Numera är sjukhuset delvis statsunderstött, men man har också hjälpt av privata donationer. Statlig och privat tuberkulosvård, som drives parallellt skulle man kanske kunna säga om denna sjukvårdsanläggning.

Ett staket emellan

Hon ringer en lång signal på dörrklockan och står sen stilla och lyssnar. Det dröjer en stund. Så länge att hon börjar undra, om hon tagit fel på tiden.

Så hör hon hasande steg, en säkerhetskedja lyfts rasslande av. Dörren öppnas.

Sonja niger utan att lyfta blicken högre än till de magra händerna och stiger sen skyggt in i tamburen. Ingen av dem säger ett ord, medan hon hänger av sej kappan.

Rummet är ganska litet. Där står några porträtt på sekretären av ett par tanter med spetsig näsa och tråkig kamning, Sonja tittar inte så noga, det är henne ju alldeles likgiltigt, vem eller vilka fröken Berta Nygren anser värdiga att ställa på parad i sitt rum. Här är mycket fint och putsat överallt. Inga spår efter kolapapper och hundtassar som hemma. Men det är något i allt detta prydliga som skrämmer. Eller är det bara Sonja som är nervös?

"Sätt dej!" säger fröken Nygren och skjuter fram en stol.

Sonja sjunker ner på stolskanten med händerna oppositionslystet knutna i klänningsfickorna. Hon vill visst inte sätta sej. Hon vill stå för att liksom betona, att samtalet inte får tänjas ut.

"Du är punktlig för en gångs skull. Klockan i kyrktornet

slog nyss åtta." Ja. Nyss... Och klangen rusade ut över deras huvuden. Han luktade cigarrett om munnen, hans kind var sträv och orakad, det var så man frös av manlighet. Kyssen hade räckt ända tills åttaslaget sjunkit undan bakom kastanjerna. Då hade hon varit tvungen slita sej lös för att gå hitupp.

"Och du förstår väl, varför jag bett dej komma?"

"Nja... joo... Vet inte."

Sonja biter sej nervöst i läppen. Inte prata länge med Nygrenskan. Hennes knutna händer öppnar sej sakta. De är ännu varma efter hans handtryckning därere vid grinden.

Fröken Nygren börjar gå fram och tillbaka i rummet. Hon håller armarna i kors över det platta bröstet, medan hon slungar ut en massa anklagelser. Och det ska man behöva sitta stilla och lyssna till en kväll om våren, när Martin väntar därute under kastanjerna!

"Du har varit slapp och slö och mycket ouppmärksam... Du hör inte på vad man säger... Dessutom var du oförskämd mot mej i dag. Du svarade, när jag till rättavisade dej. Du borde ha bättre omdöme. En flicka i avgångsklassen. Man ska kunna behärska sej."

Sonja sjunker ner på stolskanten med händerna oppositionslystet knutna i klänningsfickorna.

Behärska sej! Kan du det själv då? tänker Sonja. Men hon säger ingenting. Hon sitter där på stolen med händerna nerkörda i fickorna och blekt, slutet ansikte. Fröken Nygren får inget svar ur den stängda låda som heter Sonja. Hon bara sitter där. Om hon lyfter huvudet lite, kan hon se månen genom de stärkta gardinerna. Stor, rund, mildögd. Det måste vara vackert uppåt kvarken i kväll! Tänk, att gå där tillsammans med Martin! Han skulle lägga armen om henne och gå rakt under de vita häggarna. Fast det är sant, de blommar inte ännu. Men de kommer snart. Det är så mycket som kommer — langre fram. Allting virvlar emot henne och tar henne med i en gnistrande vit ljuskaskad.

Fröken Nygren stannar ett slag vid sekretären och plockar nervöst med några papper, händerna är inte vanda att vara sysslolösa.

"Din uppsats häromdan var dålig också," fortsätter hon. "Utän stil och samling. Du följer inte med ordentligt. Du hör inte på. Ser aldrig på en, när du får frågan. Tittar förbi. Ja, det gör du. Det är inte värt du opponerar."

"Nej", säger Sonja mekaniskt. Varför skulle jag göra det, tänker hon. Låt Nygrenskan prata bara.

"Du tittar alltid förbi och tänker på annat. Jag undervisar och ställer frågor. Och du ser inte alls på mej. Det är oartigt."

"Ja," säger Sonja igen och försöker hålla fast minnet av Martins läppar. Nu kommer fröken Nygren bort till Sonja och stannar framför henne. Sonja reser sej upp. Hon vill inte sitta, när fröken Nygren står. Och hon blir också allt ivrigare att låta fröken Nygren förstå, att besöket inte får bli för långt. Under kastanjerna, som snart ska öppna sina klibbiga bladhänder mot livet och världen, väntar Martin. Hans vita studentmössa ska lysa mot henne, så snart hon stänger grinden till huset, där fröken Nygren bor.

"Det vet du väl, att det inte är artigt, att inte titta rakt på en mänska, när man talar till henne?"

"Javisst," säger Sonja en smula trotsigt och tittar med förvånade, klara ögon rätt in i fröken Nygrens kupiga, blekblå ögonpar. Martin, tänker hon. Martin... Det är som om han kom flytande mot henne på ett blått hav. Som om han vinkade och drog henne med sej ut på det där blå havet. Hon gungar djupare in i det... och allting är blått och har inget slut. Hon är färdig att skratta högt.

"Man skulle ha lust att ruska dej. Ibland!"

Fröken Nygrens röst växer upp som en grå mur framför det blå havet.

Hon blir medveten om, att hon står här och stirrar in i frökens ögon. Förvirrad tar hon åt sej blicken och tittar ut genom fönstret på trädens silhuetter mot kvällshimlen. Vad vill henne Nygrenskan egentligen? Tala om att hon får underkänt i slutbetyget? Eller gräla i största allmänhet? Det kunde hon gjort lika bra i skolan. Varför bråkar hon och kommer tätt inpå och talar om ögon och tankar, som om hon ville sätta tvångströja på en?

"Vad är det för dumheter — att alltid vara frånvarande, när fröken undervisar?... Du är obstinat och självgod, Sonja!... Du är väl viktig för du är så ung, förstår jag..."

Nu låter fröken Nygren så besynnerlig att Sonja måste vända sej mot henne igen. Den äldre kvinnan står där framför henne med ett par röda fläckar på de kantiga kindbenen och händerna hjälplöst hängande utmed sidorna. De smala axlarna skakar som om hon frös. En grå hårslinga har letat sej ut ur den strama kamningen och rör vilset vid pannans rynkor.

Sonja möter de ganska stora, stränga ögonen, kanske för första gången utan att vara innesluten i sitt eget. Och då är det någonting på botten av dem som gör henne undrande. Hon finner inga ord för det. Hon kommer bara plötsligt att tänka på Fattigmalena, som går och vaggar ett vedträ i famn och stryker smekamt med sina tomma händer över stenarna utanför Fattighuset...

"Ja... Då var det inget mer då," säger fröken Nygren kort, men jag vill alltså ha mer koncentration under den tid som är kvar."

I ett försök att bli effektiv och verksam igen far hon ordnande med handen genom håret. Sonja nickar: Jaha, jag är ledsen om jag varit till besvär! och flyttar otåligt på fötterna. Det är som om båda blivit blyga för varann. Sonja är tillbaka i det propänyktra rummet, hon hittar inte längre någon spricka i reservationen. Var fick hon jämförelsen nyss? Fröken Nygren undervisar i svensk uppsats och litteraturhistoria. Hon sitter som en institution högt över klassen i sin kateder och delar ut visdom mellan klockan nio och sexton. Någon Fattigmalena är hon då inte. Sonja sneglar otåligt mot tamburen.

"Javisst, du vill gå, förstår jag!" säger fröken Nygren avmätt. Och då blir Sonja ändå ivrigare att komma ut ur rummet och få på sej kappan.

"Adjö då. Och förlåt mej, jag ska försöka bättra mej dom här sista veckorna!" säger hon brådsnkande. Hon känner sej generös och rik nu, när hon ska till att gå. Om någon minut ska hon vara hos Martin.

Fröken Nygren skjuter igen dörren utan att svara. Hon gör

DRAMA MED FÖRHINDER

Novell av Sölve Forssell

Stadsjåket är inte särskilt nyttigt för en författare, som är mitt uppe i arbetet med en ny detektivroman. Allra minst om han är försenad och en ilsken förläggare ringer tre gånger om dagen och hotfullt frågar efter manuskriptet. Det var därför med uppriktig tacksamhet Sture Lemner accepterade sin gode vän Anders Grevers erbjudande om att disponera hans jaktstuga i Jämtland någon månad. Där om någonstans borde han få lugn och ro för att på ett logiskt sätt fullfölja slutet på den invecklade spionhistoria han höll på med.

Med ett barns iver packade han ihop sina få tillhörigheter och reste åt norr till. Redan på tåget var han igång med arbetet. Framför honom på bordet vid fönstret låg en massa papper utströdda med anteckningar av de mest skilda slag. Där låg utkast till fantastiska rapporter och vidare hade han skrivit ner små korta meningar, som i sinom tid skulle bli upplösningen av intrigen. Medan stationshusen gled förbi som små fyrkanter med namn på satt han där och arbetade och emellanåt suckade han belåtet. Fick han nu bara lugn och ro skulle det inte stå på länge förrän förlaget kunde få manuskriptet.

Grevers jaktstuga hade många fördelar. Den låg vackert på en ås med det allra underbaraste fjällperspektiv i bakgrunden och den byggmästare som gjort den hade tydligen inte varit nervös för kontrollanter och byggnadsnämnder. Allt var genomtänkt, och dessutom var den byggd av rejält timmer och hade en nästan överdådig inredning. Till detta kom också en annan egenskap, som gjorde den förträfflig. Den låg nästan i de trakter hans romanhandling var förlagd till.

Historien byggde på spionage i svensk-norska gränstrakterna och det kan ha sina sidor för en författare, som aldrig varit norr om Dalälven, att ge en trovärdig skildring av nordväst-Jämtland. Det enda man skulle kunna anmärka på var att den låg väl långt avsides. Tre mil till närmaste gård. Men det var tydligen priset man får betala för att komma bort från människor.

De första dagarna ägnade han åt att ströva omkring i markerna och se hur han bodde. Och vad han än kunde göra, men absolut inte klaga på för små domäner. Rakt västerut kunde han gå i tio mil om han ville utan att träffa på några andra människor än en och annan tullman, som tjänstgjorde vid gränstationen, som låg åt det hållet till. Och ville han koppla av med litet fiske gick det alldeles utmärkt för sig eftersom den delen av Jämtland är väl representerad med fiskrika sjöar. Skulle han trots allt känna sig allt för ensam kunde han också trös-

ta sig med att folket vid de närmaste gårdarna skulle komma upp ett par gånger i veckan med litet post och proviant. Så hade han gjort upp med dem, innan han började ödemarksvandringen hit upp.

Det gick ett par veckor utan att något särskilt hände. Arbetet fortskred fullt tillfredsställande och på bestämda tider kom grannarna upp och pratade bort någon timme och berättade nyheter utifrån. Men så en kväll, när han stod ute på backen och njöt av utsikten innan han skulle krypa i säng inträffade någonting, som väckte hans nyfikenhet. En lång, smal rökpelare steg upp ur skogen någon halvmil bort. Att det inte kunde vara fiskare övertygade han sig om genom att titta på kartan. Åt det hållet till låg ingen sjö på flera mils avstånd. Det kunde naturligtvis vara några fjällentusiaster, som var på vandring, men även den teorin var långt ifrån hållbar. Varför skulle de välja en så oländig och opraktisk terräng, när de hade ett välkänt turiststråk bara någon mil västerut? Nej, den frågan måste han absolut få svar på och enda sättet att få det var att helt enkelt traska dit. En kvällspromenad på en halvmil kunde förresten inte skada.

Om han var fylld av spända förväntningar under vägen dit blev han så mycket mer besviken när han kom fram. Han hittade visserligen mycket riktigt eldplatsen och därmed fick han bekräftat att han inte sett fel, men utöver några nyss släckta vedrester fanns inte ett spår av en människa. Han slog några lovar runt lägerplatsen, men inte heller de små utflykterna gav någon klarhet. Det var därför en mycket misslynt författare, som nedslagen strövade hemåt igen.

När han krupit i säng låg han fortfarande och tänkte på de där människorna som han aldrig fann. De kunde ju i alla fall inte ha försvunnit upp genom luften. Näja, han hade ju ingen speciell anledning att sysselsätta sig med dem. Och han hade ju kommit hit för att få lugn och ro och gömma sig undan folk ett slag. Mot den bakgrunden kanske det var litet sinnesrubbat att traska i flera kilometer bara för att få tag i människor, som dessutom måste vara alldeles okända för honom. Och även om det nu verkade litet misstänkt kunde det på sin höjd vara tal om ett par smugglare i mindre skala och sådana var alldeles för obetydliga för hans invecklade spionhistoria, som verkligen gick i den större stilen.

Slutligen somnade han, men han sov oroligt. I drömmen fortsatte han att sysselsätta sig med den mystiska rökpelaren och det blev en salig röra av bagatellsmuggling och vilda spion-

det långsamt, som om hon väntade att Sonja skulle säga något mer. Kanske ha glömt och komma tillbaka...

...komma tillbaka med ett fång av ord. Och ögon, som ser rakt in i henne. Och stannar där.

Lägga händerna över hennes gränslösa ensamhet.

Ett ögonblick står fröken Nygren kvar i tamburen. Framåtlutad. Lyssnande. Jo... Nej. Stegen fortsätter neråt. Bort. Blir svagare som slagen av ett döende hjärta

Då råtar hon på sej, och eftersom ändå ingen kommer, lägger hon på säkerhetskedjan. Låser till om sej och sitt. Målmedvetet går hon sen in i rummet, bort till fönstret och drar undan en fläk av gardinen.

Ja, just precis. Där står de igen på andra sidan grinden alldeles som för någon halvtimme sen, när klockan slog åtta. De står där tätt intill varann i det flödande, milda kvällsljuset. Flickan därnere växer som en blommande buske upp ur den

svarta jorden. Och han lutar sej över henne. Det blir en samlad enhet. En ö av blond försommar. Lycksalighetens ö...

Fröken Nygren står där och tittar. Och vill inte se. Men vill ändå. För det är ju som om fönsterglaset sprang sönder och hon själv flög rätt ner i den där väntande famnen. Som om hon vandrade ut ett tag på deras gemenskaps mark och stal sej till ett stycke ömhet.

Nu tittar de upp mot hennes fönster. De säger väl: Tänk, om Nygrenskan spionerar på oss, bäst vi ger oss av! De släpper varann och går sakta neråt stan.

Hon kan inte följa dem med blicken längre. Staketet är emellan henne och skymmer sikten.

Det är ett staket emellan.

Hon släpper gardinen och vänder sej in mot rummet. Det sluter sej som en kub av tystnad omkring henne. På sekretären står ovidkommande släktingar och tittar på henne. En rad med ögon på fotografi.

jakter. Än var han jagad av beväpnade gangsters och än var det huvudpersonen i hans bok, som desperat och hänsynslöst sköt efter honom. När han någon gång själv hade övertaget och just skulle lägga vantarna på vederbörande förvandlades plötsligt de vilda förbrytarna till ett par små ynkliga turister, som ängsligt tryckte i mossan i rädsla för några askar norska cigarretter som de fört med sig olovligt över gränsen.

I någon timme låg han så och brottades med drömmar och kastade sig i sängen. Men med ens upphörde drömmen och blev verklighet. Med ett plötsligt ryck kastade han sig upp ur sängen och blev stående stel av skräck mitt på golvet i mörkret. Någon hade stått böjd över sängen och andats honom rakt i ansiktet. Han kunde ännu känna den varma, främmande andedräkten som en mjuk, klibbig fläck på kinderna när han stod där omtumlad utan att komma sig för med att göra någonting. Liksom på försök tog han ett par provande steg fram mot fotogenlampan på bordet. Men han kom av sig mycket fort. Från andra ändan av rummet hörde han en kall, pockande röst, som på renaste svenska befallde honom att stå still. Och i mörkret utspann sig en groteskt kuslig dialog.

— Vem är ni och vad gör ni här?

— Det gör ni klokt i att inte försöka ta reda på. Rör ni er ur fläcken skjuter jag direkt.

— Vad i fridens namn menar ni med att bryta er in till främmande människor och hota dem till livet mitt i natten?

— Hörde ni inte att jag rådde er att inte fråga så mycket. Tänk på att ni är ensam.

— Men det här är ju rena vansinnet. Vad har jag gjort er, som skulle kunna motivera att ta livet av mig?

— Det får ni försöka ta reda på själv. Men så mycket kan jag säga att ert intresse för promenader är långt ifrån hälsosamt. Om ni hade besparat er mödan av den där kvällsvandringen, hade ni kanske sluppit det här. Men folk som vet för mycket är alltid obehagliga.

Den främmande rösten var nu fullständigt lugn och trots att Sture Lemner inte såg det minsta av mannen framför honom i mörkret stod det fullkomligt klart för honom att det var en hänsynslös mördare han hade att göra med. Med en rysning påminde han sig den kusliga historien om fjälldesperadon, som besinningslöst skjutit på allt som kommit i hans väg och det sliskiga, hånfulla tonfallet vittnade om att det måste vara någon sinnessjuk som sluppit lös. Ett tag tänkte han på möjligheten att i skydd av mörkret kasta sig in i nästa rum, men den utvägen föreföll honom allt för riskabel. Därför blev han stående överksam även i fortsättningen och kände skräcken frysa honom till is.

— Nåja, eftersom ni i alla fall inte har någon möjlighet att komma härifrån med livet i behåll kanske jag skall göra mig besväret att låta litet på förlåten, kom det med samma underliga, nästan litet släpiga röst från mörkret. Vi vet vem ni är herr Lemner och vi känner till ert manuskript. Nu är det bara så att er bok handlar om nästan samma sak som vi håller på med här. Och om ert manuskript kommer ut kan det bli en värdefull hjälp för norska och svenska polisen som jagar oss sedan ett år. Därför är det bäst för oss att bränna upp både er, stugan och manuskriptet.

Det sista beskedet blev för mycket för författaren. Han började nu hacka tänder och stamma och tala osammanhängande.

— Meen, jjaag hhar ju baaara skrivit i fantasin.

— Hur står det till med modet egentligen, herr författaren, kom det hjärtlöst och utmanande från den främmande. Kan ni inte låna litet släpiga röst från mörkret. Ni var berömda romandefektiver? Det skulle nog behövas nu. Jag trodde annars att författarna var lika djärva som sina fantasifigurer. Men det är dom tydligen inte. Och förresten, jag skulle ha låtit er få komma ut med boken om den bara varit litet mera begävad. Men ni är alldeles för osakkunnig. Ni talar om spioneri som får en barnunge att le. Ni skulle få vara tillsammans med oss några månader, då möjligen skulle ni kanske kunna lära er litet. Fast

nog är det allt bra synd att ni inte kan få göra en story av vår verklighet. Vi håller just nu på att avsluta en affär, som kommer att göra Sverige och Norge försvarslöst i händelse av ett angrepp från visst håll. Det skulle verkligen vara en historia för er, herr Lemner. Så synd att ni inte kan få utnyttja den. Det skulle bli ett värdigt slut i jämförelse med er jämmerliga smörja. Om det intresserar er kan jag förresten berätta att det är jag som är Heinzl i er roman. Ett lustigt sammanträffande inte sant. Jag hoppas att ni får tillfälle att korrigerera er uppfattning en smula om mig. Ni försöker i er roman att göra mig till en listig men feg herre. Hur står det till med fegheten egentligen. Jag tror att det är ni själv som förlorar på en jämförelse nu. Inte sant? Och flickan jag har till medhjälpare i er bok. Hon med det röda håret. Hon finns också med. Ja, hon står t. o. m. här inne i rummet. Inte sant älskling. Visst är du här?

— Jo här är jag, darling. Jag tycker att vi skall låta den där stackars hjälteförfattaren få vila sig i sängen ett tag, innan vi gör slut med honom. Var så god herr Lemner och traska tillbaka till sängen igen. Jag är också beväpnad. Jag har två kanoner just framför mig nu i mörkret, men dem kan ni inte se. Förresten, nu har jag en idé. Vi skall skjuta honom med kanon. Det vore verkligen originellt. Har ni något emot det själv, herr Lemner.

Sedan Sture Lemner samlat sig ett tag i sängen, började hjärnan på att arbeta litet snabbare igen och det groteska i hela situationen jagade hans rädsla på flykten för några ögonblick. Och äntligen kom han sig för med en motfråga.

— Men hur i all världen kan ni känna till något om mitt manuskript? Det är bara tre, fyra personer som har den minsta vetskap om det. För att det här skall stämma logiskt måste ni ju vara någon av dem.

— Bravo, det tar sig. Er slutledningsförmåga är kanske inte så klen ändå. Kom ni på den geniala tanken alldeles själv, herr Lemner?

— Men vem i all världen är ni då?

Ur mörkret svarade kvinnan.

— Tänd lampan på bordet, käre Sture, och se efter. Men akta så att du inte stupar i kanonerna.

Jag begär omedelbart en förklaring på det här, röt Sture Lemner när han i lampskenet tittade sin vän forstmästare Anders Grevers och hans hustru Ingrid i ansiktet. Och nu kunde han kosta på sig ett mindre skrämt uppträdande. Det enda vapen herrskapet och värdfolket förde med sig var ett par väl packade ryggsäckar plus en liten kaffepanna.

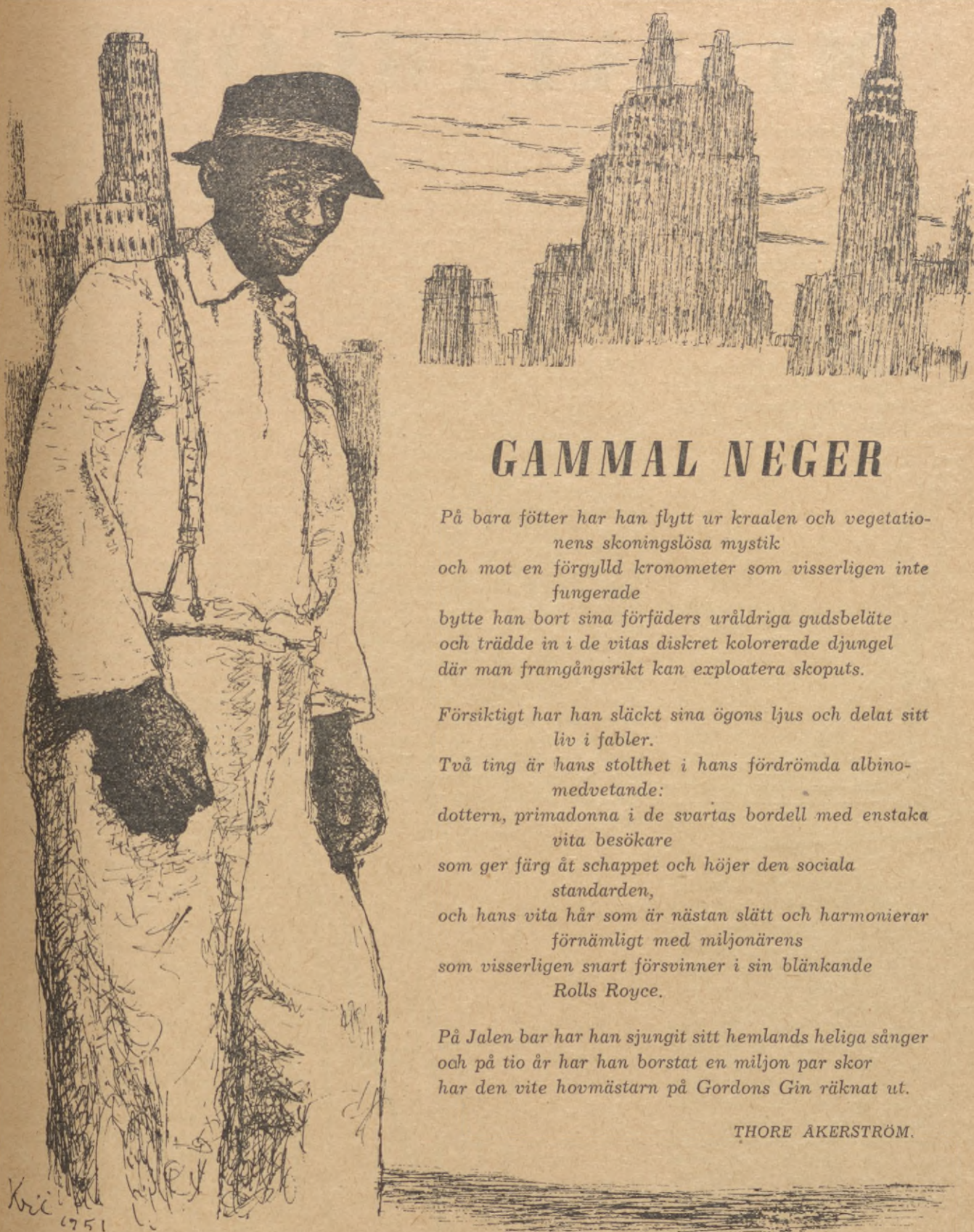
— Sätt dig ner nu i lugn och ro, Sture, sade Anders Grevers, så skall jag berätta. Det är bara så att jag blivit skickad hit upp för att se över skogarna någon vecka. Och då tog jag min hustru med. När vi nu satt där nere och kokade kaffe — tre mil tar på att gå — och såg dig komma smygande som någon modern Scherlock Holmes, fick vi plötsligt den här vilda idén att ge dig en näsbränna. Du har väl inte glömt vår lilla diskussion om detektivförfattarna kontra verkligheten. Den gången var du övertygad om att ni var oändligt mer skickade att klara upp sådana här situationer än vi. Vad anser du nu då?

— Bara det att jag i fortsättningen skall ägna mig åt jordbruk eller vad som helst utom att skriva.

— Ånej, försök inte. Du är redan i full gång med att göra en ny historia av det här, hade Grevers som svar på det.

— Kan så vara, skrattade Lemner, men principiellt borde jag göra det efter den här gräsliga historien. Hur kunde ni vara så hjärtlösa? Ni skrämde ju nästan livet av mig.

— Inte alls då. I morgon är du den skarpsinnige författaren Sture Lemner igen, för vilken inget problem är olösligt och för vilken ingen situation är så komplicerad att inte han löser den. Och förresten, varför skall vi diskutera sådana saker nu när den jämtländska sommarnatten håller på att drickas upp av en ljus, glädjefylld morgon och kaffepettern redan puttrar på elden?

GAMMAL NEGER

På bara fötter har han flytt ur kraalen och vegetations skoningslösa mystik
och mot en förgylld kronometer som visserligen inte fungerade

bytte han bort sina förfäders uråldriga gudsbeläte
och trädde in i de vitas diskret kolorerade djungel
där man framgångsrikt kan exploatera skoputs.

Försiktigt har han släckt sina ögons ljus och delat sitt
liv i fabler.

Två ting är hans stolthet i hans fördrömda albino-
medvetande:

dottern, primadonna i de svartas bordell med enstaka
vita besökare

som ger färg åt schuppet och höjer den sociala
standarden,

och hans vita hår som är nästan slätt och harmonierar
förnämligt med miljonärens

som visserligen snart försvinner i sin blänkande
Rolls Royce.

På Jalen bar har han sjungit sitt hemlands heliga sånger
och på tio år har han borstat en miljon par skor
har den vite hovmästaren på Gordons Gin räknat ut.

THORE AKERSTRÖM.

Kric
1951

MINIATYRGOLF

Alldeles bredvid Österåsens sanatorium ligger en miniatyrgolfbana. Är man på väg ut i naturen för att studera myror-nas liv eller ägna sej åt annan nyttig verksamhet snavar man ofelbart över golfbanan och blir kvar där. Varje kväll beslutar man att nu äntligen börja tänka på sitt anseende och undvika golfbanan, men nästa dag infinner man sej i alla fall punktligt på platsen.

Golfbanan har ett sällsamt inflytande på de flesta patienter.

Vem som byggt den vet jag inte, men utan tvivel måste det ha varit en illistig person fylld av lömska baktankar. Framför varje hål har han sålunda placerat ut

borde försöka mej på spelet. Sedan dess spelar jag flitigt golf trots att jag varje dag är förbittrad över de svårigheter som är förknippade med spelet.

För att spela miniatyrgolf behövs fyra saker: golfbana, klubba, boll och fridsamt sinnelag. Av dessa fyra saker är fridsamt sinnelag det viktigaste.

Den klubba man får tag på är alltid felaktigt konstruerad, beroende på att den motspelare man oförståndigt nog utmanat, lagt beslag på den enda klubba som är perfekt. Bollen är i allmänhet oduglig och visar en olidlig tendens att vilja gå sina egna vägar. Den älskar att stöta samman med de hinder som bankonstruktören, förmodligen med ett skadeglatt leende på läpparna, placerat ut på de mest olämpliga ställen. Nu slår man i alla fall ett slag med den dåliga klubban och lyckas med beundransvärd skicklighet tvinga bollen att närma sej hålet. I det ögonblicket kommer alltid ett granbarr eller en talkotte flygande genom luften och lägger sej tillrätta framför hålet stoppande bollen. Man plockar bort hindret och ger bollen ny fart i riktning mot hålet. Bollen har emellertid sin egen mening om saken och girar iväg i nordostlig riktning där hålet ingalunda är beläget. Man beslutar nu att äntligen visa bollen vem det är som bestämmer. Den rullar nu också halvvägs ned i hålet, men ångrar sej och beger sej söderut ett gott stycke. Efter en sådan tvekamp brukar bollen inte sällan stå kvar som obestridlig segrare.

Nu är det motspelarens tur. Han ger bollen ett optimistiskt slag med klubban och ser belåten ut. Det borde han inte göra. Vem som helst kan se att slaget är fullständigt misslyckat och att bollen kommer att rulla tillbaka till utgångspunkten. Just när den ska vända kommer emellertid en kraftig vindil svepan-de och ger bollen god akterlig vind så att den, om än något försenad, når bestämmelseorten.

Vid sådana tillfällen blir man lätt svärmodig. Man känner sej i själva verket böjd att betvivla alla filosofiska läror om en förnuftig världsordning och det godas slutgiltiga seger.

När man börjar spela miniatyrgolf tror man inte att detta spel har något samband med jazzmusik. Under den gångna vintern har jag emellertid lärt känna en egendomlig avlång yngling vars största sorg är att han heter Janne och inte Louis Armstrong. Jazz utövar på honom samma inflytande som arsenik på gamla hästar. Så fort en jazztrumpet börjar tuta i radion vill alla de muskler han har i kroppen äntligen visa vad de verkligen duger till. Ansiktet blir rörligt som om han led av spasmer, det rycker i benen.

Jazzfantasten presterar ett högst egendomligt spel.

en mängd hinder ägnade att vålla oreda i spelet och bringa spelarna i misstämning. Första gången jag besökte golfbanan lade jag genast märke till denna olägenhet, och föreslog att något borde göras åt saken. Framför första hålet finns t. ex. fyra stenbumlingar, så placerade att de flesta bollar ofelbart måste träffa någon av stenarna i stället för hålet. Jag anmärkte att det inte borde vara särdeles svårt att med hjälp av ett spett bända bort dessa stenar. Förmodligen var de hämtade från något stenbrott där de borde ha fått stanna. Märkligt nog vann mitt förslag ingen anslutning bland spelarna och detta trots att de verkade högeligen missnöjda varje gång en boll hindrades i sin framfart. I stället för att omedelbart vidtaga åtgärder för att förbättra banorna föreslog man att jag själv

Efter tio missar blir golfspelaren ofta missmodig.

Den som byggt golfbanan var säkert en illstig person.

kroppen darrar och han verkar uppriktigt missnöjd över att han inte kan tränga in huvudet i radioapparaten.

Jag har ofta diskuterat jaz med honom. Redan från början försökte jag göra ett gynnsamt intryck genom att erkänna att Duke Ellington visst icke lyckats så illa med komponerandet av La Paloma. Av någon underlig anledning blev han dock snarest upprörd över mina erkännamma ord. Det har sedan dess vilat något ansträngt över våra jazzdiskussioner.

Någon kanske undrar vad detta nu kan ha med miniatyrgolf att göra. Faktum är emellertid att denne Janne spelar golf med samma fanatism som han lyssnar till jazz. Innan han skickar iväg en boll påminner han också slående om en jazzmusiker som just samlar sej till sitt livs mest genomträngande trumpetsolo. En svaghet har han i alla fall som golfspelare. Han saknar fridsamt sinnelag. Många menar att det är tack vare denna brist som jag lyckades besegra honom i det enda parti vi spelat. Om detta vill jag inte tvista men onekligen var han något upprörd medan vi spelade. Ändå försökte jag uppmuntra honom genom att hela tiden tala om jazz. Redan vid första hålet märkte jag sålunda att Halta Lottas Krog, enligt vad jag hört, skulle vara komponerad av en numera nästan okänd jazzbatterist i New Yorks Harlem. Vid detta yttrande ryckte han till våldsamt och slog bollen sjutton meter in i skogen. Vid andra hålet erkände jag, sedan Janne

försökt slå mej i huvudet med sin klubb, att jag måhända hade fel beträffande Halta Lottas Krog, men att jag ändå ansåg många jazzbitar närpå äga samma svung i takten. Janne misslyckades med andra hålet. Vid tredje hålet nämnde jag att det nog var tämligen troligt att Louis Armstrong var påverkad av Jularbo. Det hålet vann jag obehindrat. Janne tycktes ha fått för sej att det låg betydligt längre bort under en gammal lavgran, där han sedan hade mycket besvär med att hitta bollen. När vi gått halva banan runt såg han lidande ut vilket inte var underligt, så uselt som han slagit. Jag försökte pigga upp honom genom att säga att Duke Ellington som provinsspelman mycket väl kunde jämföras med en av mina släktingar i Västerbotten, som trakterar ett tvåradigt dragspel inte alls oävet. Han är mycket aktad för sitt modulerande av Kväsarvalsen. Men Janne var alltför upprörd för att låta lugna sej av några komplimanger till hans idoler. I stället uttryckte han en önskan att slå huvudet mot en sten och göra slut på alltsammans, något som jag dock avrädde.

Av ovanstående kan man se att det verkligen finns ett samband mellan jazz och miniatyrgolf. Om man spelar med en jazzfantast, är det inte alls dumt att vara något insatt i jazzmusikens mysterier, så att man kan lätta upp stämningen med ban och återgick till att vara åskådare. intressanta resonemang i den vägen. Att jag i det här fallet inte lyckades bringa Janne till lugn och besinning genom mina välbetänkta inpass måste utan tvivel be-

Golfspelaren bör vara i besittning av ett fridsamt sinnelag.

Mången golfspelare lämnar banan i vredesmod efter att ha misslyckats med spelet.

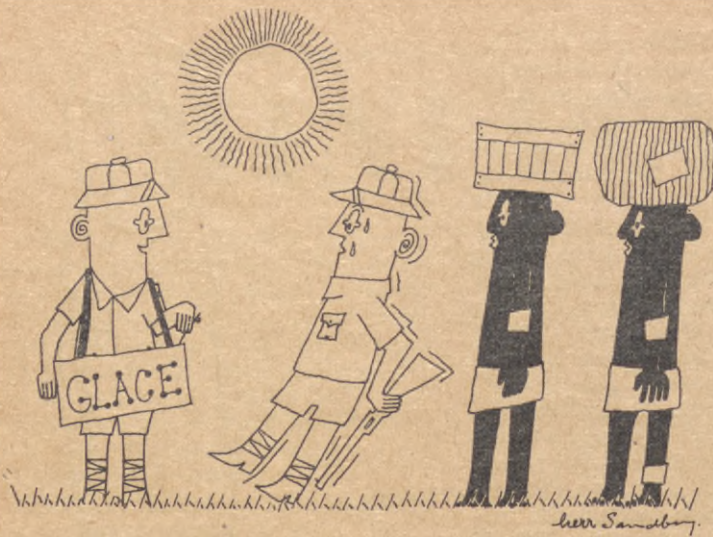
ro på att han ätit något olämpligt till middag.

Dessvärre finns det ännu fler spelare bland patienterna som saknar fridsamt sinnelag. Det finns spelare, som redan efter en halvtimmes fruktlösa försök att klara ett hål, kastat bort klubban och sagt att de i fortsättningen ämnade fördriva fritiden med fiaspel. Men de har alla kommit tillbaka. Många av dem verkar nedbrutna och stirrar ofta på klubba och boll med en glasartad tröstlös blick. Själv brukar jag nattetid drömma att jag spelar miniatyrgolf med olika personer, varvid jag oupphörligt förlorar. Dessa drömmar är mycket obehagliga.

En enda patient har jag iakttagit som visat sej vara helt och hållet herre över golfbanans lockelse. I tre veckor gick han omkring där och tittade medlidsamt på spelarna samtidigt som han tycktes grubbla över spelets mening och finesser. Först sedan han på så sätt grundligt studerat spelet och spekulerat över sina möjligheter gjorde han ett försök att själv spela. Efter två missar sa han:

— Alldeles hopplöst. Mina farhågor be-sannade.

Därefter lämnade han från sej klubban. Utan tvivel muntrar han dagligen upp sej med att tänka på hur många missar han på så sätt slipper svära över. En sund inställning till miniatyrgolf.

**TRE TECKNING-
AR FRÅN AFRIKA**
RITADE AV LASSE
SANDBERG

LÖGNETEN

— Här ska ni få höra, grabbar! sa han och mossade på kullarna i gathörnet. Jag ska resa till Frankrike och Italien i nästa månad!

— Hahahaha! gnäggade allihop.

— Haru nån fimp på dej så ro hit med den i stället för att prata skit, sa Henry.

Han halade fram sin enda cigarett och tände den.

— Kax! propsade allihop.

— Jag kaxa först, fastslog Henry och eftersom han var sexton år och kraftigt byggd bestred ingen detta.

— Då kaxar jag av dej, sa Einar som var näst kraftigast och sedan kaxade de i tur och ordning. Han lämnade cigarretten till Henry sedan han dragit ett par bloss.

— Jo, förstår ni, fortsatte han. Jag har fått jobb!

Nu gnäggade de allesammans utom Henry fast inte så våldsamt som förut. De måste ju se efter att Henry inte drog för många bloss. Han kunde därför ogenerat fortsätta.

— En jävla stor tygfirma i Stockholm förstår ni grabbar! Dom annonserade efter en som ville lära sej försäljning å sånt där ni vet.

— Å du svara förstås, hånade Gunnar.

— Javisst! återtog han ivrigt och uppmuntrad av Gunnars intresse.

— Å så ska dom skicka en man till Frankrike å Italien för å studera å jag ska följa med för å lära upp mej.

— Hahahaha! gnäggade allesammen utom Holger för han hade just fått nagelöset efter Gunnar.

— Man får väl bära väsker å sånt förstås, sa han för att inte låta allt för märkvärdig. Men vad tusan gör det bara man kommer ut. Så man slipper stå här å hänga i gathörnet!

— Sällskapet kanske inte passar? undrade Henry hotfullt.

— Jävla lögnare! sa Holger och stack fingrarna i mun för han hade bränt sej på nagelöset.

— Det är inte lögn! protesterade han. Ni ska få se i nästa månad!

— I så fall är det väl inget å snacka om nu, sa Einar.

— En kan väl prata om saken, parerade han.

— Dina jävla historier intresserar oss inte, sa Gunnar.

— Du är avundsjuk förstår jag, sa han ilsket.

— På en sån som dej! Ha! Som ljuger från morron till kväll. Jävla skrävlare.

— Skrävlare för dej! skrek han men hade ingen lust att fajtas.

— Det är riktigt! sa Henry utan att man begrep vad som var riktigt eller vem som hade rätt.

— Varför klipper du inte till'en? frågade Einar och tittade på Gunnar.

— Det är inte värt besväret, svarade Gunnar nonchalant.

— Du är feg, din jävel! sa Holger.

— Jag? sa Gunnar och såg ut som om han tänkte klippa till Holger som var minst.

— En sån som dej kan man väl säga vad som helst till utan att du blir förbannad. Du är allt bra rädd å att Gunnar ska ge dej på snagget? sa Henry.

— Jag är väl inte rädd heller! sa han lamt.

Henry, Einar och Holger föste dem närmare varandra och innan de visste ordet av tumlade de om på gatan. Han fick Gunnar i underläge men hade ingen lust att klippa till honom.

— Du ska väl inte hålla armarna på honom heller, skrek Henry någonstans uppifrån.

— Ger du dej? frågade han Gunnar.

— För dej! Aldrig.

— Opp igen å slåss riktigt å ligg inte där, sa Einar och så hjälptes de åt att lyfta undan honom. Gunnar kom snabbt på benen och rusade på honom. Han vek undan och klippte till Gunnar i förbifarten.

— Ska du slå honom bakifrån! ropade Holger.

Gunnar rusade emot honom igen. Han vek åt sidan, men då var det någon som slog krokben och innan han visste ordet av låg Gunnar över honom och pucklade hans ansikte med knyt-nävarna medan han höll fast hans armar med knäna. De andra skrek och hejade.

— Det är riktigt! Ge den jävla skrävlaren!

Sen gick dom allihop. Han satt kvar på trottoaren och grät.

Men han ljög ju inte. Han skulle ju resa till Frankrike och Italien. Fast inte den gången förstås. Han skulle inte resa förrän många år senare.

Röker Ni?

Holger sitter på sin arbetsplats och viker in skrivelser i kuvert. Plötsligt kommer en av de smärre cheferna in och går i riktning mot honom; han ser på Holger med en illa dold djävulsglädje i sina ögon. Från en sådan typ kan man inte vänta något gott, men Holger hoppas i alla fall. Dumt nog!

Den smärre chefen lutar sig över bordet, stöder fingertopparna mot bordsytan och ler kamratligt.

— Röker ni? frågar han i en ton, som Holger i ett hastigt reflexionsögonblick nästan vill tyda så att om han gör det, ska den smärre chefen bjuda på en cigarett.

— Ja, svarar Holger efter en stund. Men nu tycker han sig se kniven bakom den kamratliga frågan; han är varnad.

— Röker ni Lucky Strike? är nästa fråga, som också följs av ett kamratleende, men nu syns kniven bättre. Och nu förstår Holger vad saken gäller: för någon timme sen var han inne på toaletten, och då rökte han en cigarett, men glömde tyvärr den tomma cigarettasken kvar därinne. Alltså ska han nu få en läxa för rökning på arbetstiden. Det har han ingenting emot, men han tänker absolut inte tillfredsställa någon sadism. Det snurrar lite i huvudet, och han undrar hur han ska besvara denna fråga, och den som därpå följer.

— Ja, ibland, säger han efter en ganska lång paus.

Smärre chefen.

— Då är det ni som lagt asken på toaletten, väser den smärre chefen både vasst och triumferande över att ha fångat Holger i en fälla med hjälp av sin knivskarpa slutledningsförmåga. Han väntar att få se en tillintetgjord och självuppgiven Holger, men eftersom Holger hela tiden förstätt hans frågor någorlunda, kan inte hans reaktion bli den väntade.

— Ja, svarar han lugnt, som om det gällt ett slutfört uppdrag. Men så ilsknar

han till: han blir inte häftig, men han river ned den smärre chefens tänkta affekter och effekter.

— Men vad är det med det? frågar han med en lätt spydighet.

Den smärre chefen drar ihop sig och ilsknar till och Holger väntar ett våldsamt utbrott.

Gå ut och ta reda på asken då, skrikväser han med halvkvävd ilska.

Holger reser sig och går, naturligtvis!

Holger.

SCHACK

Redigerad av G. Skarp

KORRESPONDENSSCHACK

Nedanstående trevliga kombinationsparti är spelat i tjeckiska korrespondensförbundets turnering 1950—1951.

Franskt parti.

Vit: Kopriva.

Svart: Mikulka.

1. e2—e4	e7—e6
2. d2—d4	d7—d5
3. Sb1—d2	Sb8—c6
Bättre chanser anses 3. —, c5 erbjuda.	
4. Sg1—f3	Sg8—f6
5. e4—e5	Sf6—d7
6. c2—c3	f7—f6
7. Sf3—h4	Dd8—e7
8. Lf1—d3	f6×e5

Innebär kvalitetsförlust, men svart får god utveckling och chanserikt spel.

9. Dd1—h5†	De7—f7
10. Ld3—g6	h7×g6
11. Dh5×h8	e5—e4

Ett starkt avskärningsdrag. Dessutom hotar vit vinna springaren.

12. g2—g4	b7—b6
13. g4—g5	Lc8—a6
14. Dh8—h7	Sd7—e5!

Ett påpassligt springaroffer, som synes fullt motiverat av ställningen.

15. d4×e5	Sc6×e5
16. c3—c4	Se5—d3†
17. Ke1—e2	Df7×f2†
18. Ke2—d1	0—0—0

Därmed står svart redo att på ett avgörande sätt kasta in reserverna i striden.

19. Dh7×g6	Sd3—f4
20. Dg6—f7	d5×c4
21. Kd1—c2	Df2—e3
22. a2—a3	De3—d3†
23. Kc1—d1	c4—c3!

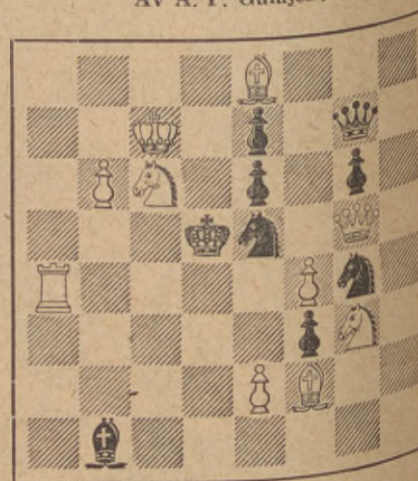
Uppgivet.
Svart står inför oundviklig damförlust eller matt. Om 24. b×c3, Sd5. 25. Df2 så 25. —, Lc5!

Lösning.

Studie av A. Wotava. (Vit drar och vinner). 1. Sc1!, T×c1. 2. Lc7!, K×c7. (Eller 2. —, Th1†. 3. Lh2). 3. Kg2 och vinner.

PROBLEM

Av A. P. Gulajeff.

Matt i två drag.

Vit: Kc7, Dg5, Ta4, Le8, f2, Sc6, g3, Bb6, e2, f4 = 10.
Svart: Kd5, Dg7, Lb1, Se5, g4, Be6, e7, f3, g6 = 9.

BARNMORSKEBUD

Jacob i Svenstorp traskade den översnöade vägen framåt. Runt omkring honom stod skogen vitpudrad och tyst. Lätt för att gå hade han Jacob. Någon fetma besvärades han inte av och han hade en nästan springande gång. Men i dag var det snö och ganska tunggånget. Någon banad väg fanns inte. Ingen hade kört här på flera dagar. Svenstorp låg som en ensam utpost längs bort mot sockengränsen. Glest var det mellan gårdarna. Närmaste granne var Hällen. Där hade Jacob varit inne. Mina i granngården hade Jacob bett gå över till Hilda. Nu var det det vanliga igen. Hilda behövde grannmorans tjänster. Självar Jacob på väg att kalla barnmorskan.

Till barnmorskan var det emellertid lång väg. Jordmodern bodde i kyrkbyn och dit var över milen. Längsta vägsträckan gick genom skogen. Svenstorp låg längst bort. Så var det Hällen och Boda. Obygdshemman var de alla. Ensligt belägna i utbyggna skogsgläntor. Efterhand låg stugorna sedan tätare. Ute mot stora landsvägen blev gårdarna även större och prydligare. Det var som de پوستe av välmåga jämfört med de kurande torpen borta vid sockengränsen. Och bredvid stora landsvägen bredde byarna ut sig i trygga klungor. Där var frontespis och glasveranda på stugorna. När kvällssolen sken röd blänkta de otaliga fönsterrutorna som de omsjungna himmelska gatorna av guld.

Men Jacob tänkte inte så mycket på gårdarnas olikhet och innehavarnas ståndsskillnad. Jacob är skogsbo och van vid de stora avstånden och de besvärliga vägarna. Barnmorskan kommer väl att klanka på den oplöjda vägen, föresvävar det Jacob ett ögonblick. Klockargårds-Kalle får köra försiktigt med sin mår, så han inte kommer för långt ut på sidan av leden. Värre väglag kunde det ha varit När det är vår och tjällossning, då tar inte barnmorskan sig fram åkande till skogstorpen.

Nyss har Jacob varit inom i Hällen och bett Mina gå bort till Hilda och barnen. Nu knatar han vidare genom skogen. Träden står vitklädda och sovande. Ibland lossnar en snöbörda från en gran och dräsar till marken. I ungsogsbestånden spretar björkarna som bågar. Skogen är som förvandlad. Snötäcket har plånat ut barmarkens skarpa linjer och ojämnheter. Från en tallgren flyger en tjäder upp med dånande vingslag.

Huj! Jacob ser sig omkring. Det var en grann tupp, som seglade bort till en närliggande trädunge. Jägareblodet börjar svalla inom skogstorparen. Förargligt att han inte hade bössan med sig. Tjädertuppen hade blivit en fin stek därhemma i det mestadels sovelfattiga Svenstorp. Men i dag har inte Jacob bössan med sig. Nej, nu är han på väg efter barnmorskan. När det gäller sådana ärenden är det bråttom. Jacob ökar stegen. Men fortfarande ser han tjädern borta i en tall. Spejande sträcker fågeln på halsen och följer skogsvandarens gång.

Och knappt har Jacob hunnit förlora tjädern ur sikte förrän han får se spår av en räv, som släntrat fram som en eldflamma i vägkrökens förhäskande vithet. Rävnen har blivit skrämnd av tjäderns larmande uppflog. Det färskas spåret korsar vägen och snor upp mot åsen och hällorna där uppe. Säkert har rävnen gryt där. Jacob känner vittringen, när han nalkas rävspåret. Den fräna lukten väcker skogstorparens iver. Långt borta är inte rävnen. Jacob ser fotavtrycken i snön. På det vita snötäcket går det lätt att spåra skogens djur. Jacob äger en enastående förmåga att följa slagen av det vilda. Lätt som en katt tassar han över gläntorna. Tålmodigt kan han trycka i ett gömsle tills lemmarna domnar. Han är inte heller någon oäven skytt. Jacob känner en okuvlig lust att titta litet hur rävspåret går. Han lämnar vägen och tar några steg inåt skogen. I dag har han varken bössa eller skott med sej, men det kunde i alla fall vara idé att se efter om rävnen har tillhåll uppe i åsen. Lång stund sinkar

det inte. En annan dag kanske Jacob kunde lura på rävnen där uppe i gryten. Jacob tänker på rävskinnet. Just nu i januari är pälsen fin. Dyrt är skinnets också.

Jacob går i den tidiga grå dagen mellan trädstammarna uppe på åsen. Rävspåret slingrar bland buskar och stenar. Här uppe är snötäcket tunnare. Rävnen spår avtecknar sig tydligare i det sparsammare snötäcket. En ringlande kedja av blommönster har tassarnas trampdynor lämnat efter sig.

Och si! Har inte rävnen slunkit in i en skreva? Jacob blir ivrig. Bössan är inte med, men en annan dag kan Jacob vakta ut Mickel. Skogstorparen måste fram och kika in i gången. Det här grytet kan vara värt att ha i minnet fram i vår. Kanske en hona då föder ungar där inne i ett mörkt gömsle. Jacob går runt bergknallen och tittar. I tanken drömmer han om gamla jägarbragder. Hur han finurligt lyckats överlista det vilda. Men vad nu... På andra sidan kumlet är åter spår. Där har rävnen gått ut igen. Han har bara slunkit in ett ögonblick i grytet kanske tänkt gömma sig för fridstöraren, men så fortsatt rakt igenom. Alldeles nyss har rävnen snott ut här igen. Vittringen är sticande stark. Ner emot dällden ringlar rödpälsens blomliknande fotspår.

Nu är Jacob fången av äventyr och jägarlust. Rävslaget är alldeles färskt. Mickel kanske är ett hundratal meter framför honom, kanske bara några famnar. Att se hur rävslaget går är en spänning, som kommer Jacob att glömma tid och plikter. Var som helst kan rödpälsen skymta fram som en eldflamma över den vita snön. Jacob spanar varåt spåret går. Än bär det rakt fram, än vindlar det i kurvor och bukter. Det går in under täta granar, där marken ligger nästan bar och brunbarrig, det förirrar sig in i täta, snåriga ungbestånd. Men Jacob har ingen ro. Att följa rävspåret är som att plocka med ett pussle. De mest oväntade situationer och lösningar kan inträffa. Rätt vad det är kan rävnen plötsligt stå där och grina mot förföljaren för att sedan gäcksammt sno undan i terrängen.

Jacob, skogstorparen borta från Svenstorp, är mer jägare än jordbrukare. I daggiga höstmorgnar, när björkar och aspar flaggar i rött och gult, är han på språng efter orre och tjäder. Då knallar det ibland i tallbackarna och Jacob kommer hem med en fågel dinglande på ryggen, som han stolt överlämnar åt hustrun. Men när frost och snö breder sin vita fäll över marken, då trivs Jacob. Då är det jakttid och vandringstid. Då vilar jorden och den sparsamma grödan är under tak. Hela dagarna kan Jacob driva efter hare, rådjur och skogsfågel. Så noga är han

AB Figeholms Bruk Figeholm

Tillverka:

PRESSPAN för elektriskt ändamål av högsta kvalitet och med största genomslagshållfasthet

Textilpresspan — Bokbinderipresspan
Jacquardkort — Registerkartong

inte med jakttiderna, och på den närbelägna kronoskogen hämtar han sitt mesta byte. Jacob snor som en ål bland träden, om han anar spejare, men kronojägaren ser mellan fingrarna med Jacob och hans bravader. Varsnar så torparen i Svenstorp ett rävspår där hemma vid gödselstacken, då kan han stå på pass natt efter natt i den dragiga lagårn för att kanske blott gäckas av en undanlidande skugga i det blå mänskenet. Men ibland knallar det också skott i den tysta natten, Somliga år har Jacob haft åtskilliga rävs-kinn med sig när han farit åt marken i Vimmerby fram på vintern.

Kvinnorna i Svenstorp är oroliga. Varken Jacob eller barnmorskan hörs av. Mina går ut på kökstrappan ibland och lyssnar, men den väntade bjällerklängen uteblir. Det var ju ännu grå morgon, när Jacob gav sig av för att kalla barnmorskan åt hustrun sin. Nu är det middagstid. Var inte barnmorskan hemma? Hilda ojar sig emellanåt. Ingen ro har hon. Hon är uppe ibland och ser ut genom fönstret. Inom sig bär hon på en hemlig fruktan. När Mina en gång är ute i lagårn och ser om djuren måste Hilda upp och titta i köksgarderoben. Bössan står kvar där. Den har Jacob lämnat hemma. Hon drar en lättandens suck och går tillbaka till den kyliga kammaren. Endast köksspiseln ger värme där det pyr i sura pinnar. Ingen kan veta vad som fallit mannen in om han haft bössan med. Hilda känner sin karl. Jakten tar allt hans intresse denna årstid. Nog är det gott med stekarna Jacob bär hem, men gården behöver mer tillsyn och skötsel. Allting förfaller på det här viset. Efter de långa jaktvandringarna är Jacob trött. Då vill han gärna ligga hela dagar på kökssoffan. Inte blott inomhussysslorna utan även djuren får Hilda sköta.

Och medan Hilda ligger där ensam en stund passerar åren revy. Slita och arbeta har hon fått gjort sen hon orkade att uträtta något. Hos snåla bönder på de feta gårdarna framme kring kyrkan tjänade hon piga i många år. Lönen var inte stor, men arbeta fick hon göra. Samtidigt hade hon lärt sig sparandets konst. Av den lilla lönen hade hon gömt undan några sedlar årligen. I sparbanksboken hade de blivit hundrakronor och till sist en tusenlapp. När så Jacob i Svenstorp kom och friade till henne, sa hon ja. Hon var trött på slitet hos bönderna. Och för Jacob var både hon och sparslantarna behövlige. Stort bättre hade hon inte fått det som gift. Jacob var snäll, men han var allt för mycket en tanklös och drömmande dragdrivare. Arbeta och ansvar föll på Hildas lott. Nu låg hon och väntade sitt fjärde barn.

Mina kom tillbaka från lagårn. Undrande och försagda följde barnen med in i köket. Varken Jacob eller barnmorska hördes av. Kvinnorna blir alltmer bekymrade. Hilda känner att hennes stund nalkas. Mina rör om i köksspiseln's falnande bränder. Hon bjuder till att hålla värmen så gott hon kan med de få fattiga vedträn hon hittat i vedboden.

Men långt borta på kronoskogen följer Jacob rävens tassade

fjät. Fördömt intressant är det att skubba efter räven. Han följer spårets vindlingar och bukter. Ibland tappar han bort kedjan av fjät inne i ungskogsmyn och moras men snart är länkarna hopknutna igen. Jacob lever sig in i rävens rörelser och instinkt den smygande flykten undan faran. När Jacob rundar ett klippsprång ser han något röra sig borta mot skogskanten. Det är räven Jacob spårat. Rödpälsen är en stor luring. Men avståndet är stort. En träff på sådant avstånd är chansartat. Jacob tänker inte på att skjuta. I det ögonblicket drar han sig knappast till minnes att han är utan bössa. Bössan är en obligatorisk följeslagare. En vanerörelse är det att hänga den på axeln. Men Jacob skjuter inte förrän han har säkert skothåll. Närmare räven vill han komma. Viltspårets lockelser har fångat honom, de nyckfulla blommönstrens kedja i den vita snön. Nu ser Jacob en stor sjö breda ut sig nedanför skogshöjden. Ett tag står han försagd, Herre Gud, det är Ödingen. Har han hunnit ända hit. Skogsvandraren tycker det bara är några fattiga minuter han följt rävslaget. Och Jacob skulle till kyrkbyn. Han skulle buda barnmorskan. Nu har han längre till kyrkbyn, än han hade hemifrån Svenstorp. Hur ska det här gå? Oron börjar nagga inombords. Skuldmedveten gnor han på allt vad han orkar i den snöiga skogsterrängen.

Vid middagstiden står slutligen en utpumpad figur innanför barnmorskans dörr. Det är Jacob i Svenstorp som kommer med barnmorskebud. Jordemodern är en medelålders matronna. Forskande ser hon på mannen. Han är alldeles slut och dryper av svett. Den mannen har inte sparat sig, tänker barnmorskan. Här är tydligen bråttom. Klockargårds-Kalle får snabbt bud och snart står skjutsen utanför dörren. Så bär det i väg med både körkarl, barnmorska och Jacob.

Och ute på trappan i Svenstorp står Mina och tar emot barnmorskan, när skjutsen äntligen anländer. Många gånger har Mina varit ute och lyssnat efter bjällerklängen under dagens lopp. Längre har det dröjt och oron har varit stor hos kvinnorna. Mina har ängslats och vändats. Ensam om ansvar och bistånd vid förlossningen har hon inte velat vara. Nu är det hög tid. Det är illa därän med Hilda så länge som hon fått vänta.

Barnmorskan ser förvånad på den beskäftiga torparkvinnan. Här har ingen sölat sär hon. Kusken har kört som en däre på den dåliga, obanade skogsvägen. Och husfar själv dröp av svett, när han för knappt ett par timmar sen kom med budet.

Den avsnäsade Mina är smått förnärmas av barnmorskans tal, men när hon hör hennes sista yttrande blir också grannhustrun förvånad. Hur ska hon förstå detta. Det var bara morgon när Jacob var inom i Hällen på väg till barnmorskan. Sen dess har mest hela dagen gått.

Då måste Jacob fram med berättelsen om rävslaget. Hitom Boda hade han fått se rävspåret. Fötternas blommönster i snön hade sugit Jacob av vägen. Han skulle bara följa spåret ett stycke upp i åsen. Bössan hade han inte med sig. Så nån jakt

Klosters Fabriker
Aktiebolag
JÖNKÖPING

Tillverkning av takpapp

Sportkonfektion AB
Borås

ORDET

Jag hade redan på mina läppar det lilla ordet: förlåt! Jag såg dig dröja i ordlös väntan på att få viska ditt: ja! Men något hände, som höll tillbaka det ord som åren fört fram. Det sades aldrig och dog med tiden i ångest, mörker och sorg. — Nu vidgas sakta men obevekligt det djup, som skiljer oss åt. Och aldrig mera kan ord och tankar en brygga mellan oss slå!

Det var så nära, att jag hade öppnat min mun och sagt vad hjärtat fylldes av: skräck, oro, skam och tunga samvetskval. Men ingenting blev sagt, ty djupt i mörkret, i mörkret av mitt inre fanns ett minne, som aldrig dött och heller aldrig dör. Jag visste inte om det, visste inte att det ännu fanns kvar, inkapslat i en enda av min hjärnas minsta celler. Det var ej dött, det levde ännu hemligt och dirigerade ännu mitt liv... och därmed även ditt, ty du gick bort!

En gång i tiden — det är länge sedan — då var det jag som väntade på ordet. Men ordet sades aldrig — av en annan! Det var en annan då, som skulle sagt det. Och minnet därav lever, lever ännu, fast jag ej vetat att det funnits till!

Jag väntade ett ord en gång i tiden. Ett enda ord: förlåt! som aldrig sades. Det som en annan en gång ville föda ur munnens moderliv men ej förlöste till levande och rik realitet, blev då förvandlat till ett nej hos mig. Och detta lever än så starkt inom mig, att det förseglar mina egna läppar och hindrar mig att säga vad jag måste men ändå inte kan, hur gärna än jag ville göra det för livets skull. Du grymma allmakt i det djupa!

En kvalitetsgod trycksak
till lägsta pris

Ring 133 77

AB Tryckericentralen

i Borås

kunde det inte bli. Men så hade han glömt bort sig. Ett bra tag hade han följt rävens vandring in på kronoskogen. Jacob börjar så smått återuppleva drevets spänning och detaljer, spår i snön och den färska vittringens eggelse. Men då ryter barnmorskan.

— Ut ka'r! Ut å skaffa ved! Här behövs varmt vatten och värme i rummen.

Och just när Jacob försvinner ut genom köksdörren, ropar hon.

— Kom ihåg, de ska va torr ved...

Torr ved! Var ska Jacob ta det? Inte kan han ge sig av till skogs efter torrved nu när det snart är kväll. Fundersamt går han bort till den tomma vedboden efter yxan. Fruntimmer har ingen fantasi, tänker han. Och barnmorskor allra minst! Så går han neråt vattengatan mot källan. Där finns gårdens likaste gårdsgård. Där störrarna är som längst hugger han av topparna.

Nytt tbc-medel "Protaptin"

Ett nytt tbc-medel som bygger på principen att den ena bakterien äter upp den andra håller på att utexperimenteras. Försök har gjorts på djur och det är de svenska professorerna Davide och Theorell, som stå bakom de nya rönen. Resultat ha framlagts vid ett sammanträffande mellan forskare i Rom. Som sagt, man befinner sig ännu på försöksstadiet med det är intressant att ta del av vad professor Theorell avslöjar i en artikel i *Dagens Nyheter*:

Vid försök med marsvin har den nya substansen, som man kallar "Protaptin", haft en tydlig och fin verkan mot tbc. "Protaptinet" har emellertid tråkiga biverkningar som gör att det ännu inte kan användas på människor, som måste få en mycket större dos än marsvinen. De 0,25 milligram per dag som djuren får bekommer dem inte, men den mänskliga dosen, som man kan beräkna till cirka 25 milligram, åstadkommer smärta och svullnader på injektionsstället.

— Det intressanta är, säger professor Theorell, att man kan tvinga den ena bakterien att äta upp den andra. Vi serverade koli- och proteusbakterier ett substrat av tbc-bacillen. Till en början satte vi till buljong för att kosten inte skulle bli för mager, men den tog vi bort efter en tid, och då fortsatte koli och proteus att bryta ned och tillgodogöra sig substanserna i tbc-bacillen. Efter en tids diet ympade vi proteus- och kolibakterierna på buljong, och de växte ut charmant. Vi fick ungefär ett gram per liter. Genom tvättning och centrifugering renframställde vi den substans som var aktiv mot tbc. När de båda bacillsorternas aktiva substans renkristalliserats, visade den sig vara alldeles identisk. Astra har under flera år ställt kemister och material till förfogande och samarbetat med oss i vår anti-bioticaforskning.

Malmö Begravningsförening

FOLKRÖRELSENAS BEGRAVNINGSBYRÅ

OMBESÖRJER ALLA UPPDRAG
OMSORGSFULLT

Föreningen är organiserad utan vinstintresse och ser som sin uppgift att ordna stilfulla och värdiga begravingar, såväl eldbegängelser som jordbegravning, till lägsta möjliga kostnad

SOLTERS PLAN 1

(Hörnet av S. Förstadsgatan 65)

Tel. 355 79, 230 22

Efter kontorstid

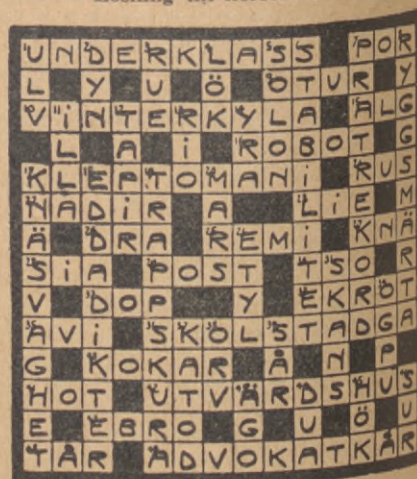
bost. tel. 233 69

bost. tel. 230 22

bost. tel. 124 58

KORSORD nr 8

Lösning till korsord nr 6.

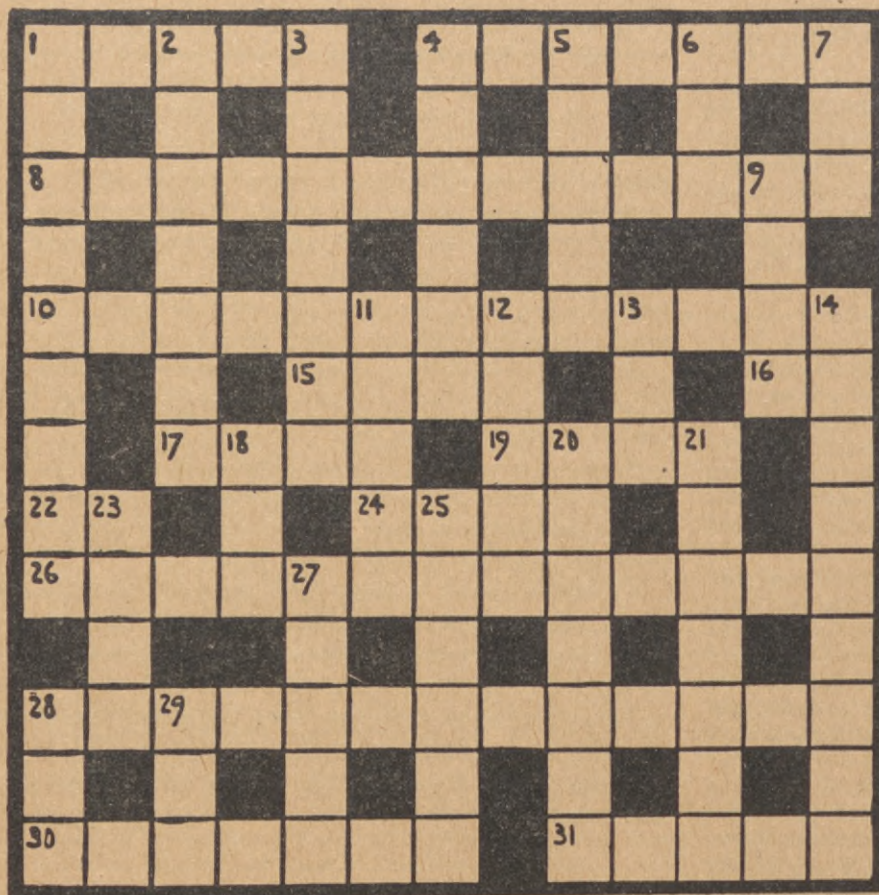

Pristagare: 1:a pris kr. 10:—, Tore Sjöwall, Hässleby Sanatorium, 2:a pris kr. 5:—, fru Anna Callerholm, Slottsgat. 150, Norrköping.

*

Tävlingsregler.

Lösningar till korsord nr 8 skall vara Status Redaktion, Kocksgatan 15, Stockholm, tillhanda senast den 10 sept. 1951. För att komma med i prisbedömningen måste tävlingsförsändelse vara märkt "Korsord nr 8". Glöm ej att tydligt ange namn och adress. Två priser, ett på fem och ett på tio kronor, utdelas. Lösning och pristagarnas namn meddelas i Status oktobernummer.

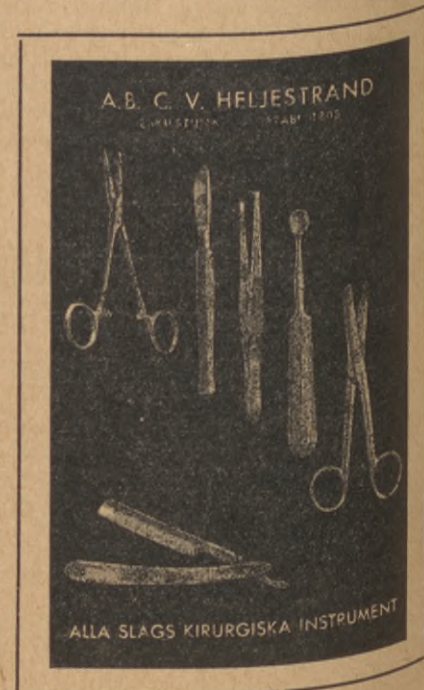

VÅGRÄTA ORD.

1. Finns i taket och i pungen och har älgén liksom kungen. (5)
4. Volym som hålles kär av den som liten är. (7)
8. När Jussi har ont i halsen. (13)
10. Ras som hejdades i grevens tid. (13)
15. En nypa bomull. (4)
16. Tvåårsjobb. (2)
17. Ett artigt ord och flera fula. (4)
19. Är beräknad på omslag. (4)
22. Tyder på ömhet. (2)
24. En vanlig syn i dagens Hamburg. (4)
26. De unga som gå fram. (13)
28. "På isarna de blanka du ristar en sköld, en runa och en dikt för svenska stålet." (13)
(Emil Hagström)
30. Bör man skilja sig från med heder. (7)
31. Vad får man genom att koka ur mäsik? (5)

LODRÄTA ORD

1. Livsmedelskommissionen. (9)
2. Inte urbant samtal. (7)
3. Uppvisar mer eller mindre vackra drag. (7)
4. Plagg som väckt diskussion. (6)
5. Kan en fläskkotlett komma från. (5)
6. Ett problem för de unga: vad ska jag —? (3)
7. Något tredje gives icke. (3)
9. Hade tjuven, som togs på bar gärning. (4)
11. Kan man göra med rep. (5)
12. Den verkliga fimbulvintern. (5)
13. Fem minuter på sofflocket. (3)
14. Ett sådant handhar statens jordbruk och skogar. (9)
18. Hjälteåd. (3)
20. Bra att få, när pengar fattas. (7)
21. Stat i Staterna. (7)
23. Ojämnt snitt och heter mången britt. (4)
25. Växer vild och väldig. (6)
27. Alla tiders samtalsämne. (5)
28. Ett och ett halvt dussin. (3)
29. Tåg. (3)

STOCKHOLM

Medlemskap i statsunderstödd

SJUKKASSA

är en ekonomisk tillgång, som Ni ej kan undvara. Skydda Eder själv och Edra barn genom inträde i ortens erkända sjukkassa

STOCKHOLMS LÄNS

ERKÄNDA CENTRALSJUKKASSA

Sveavägen 61 — Stockholm
Tel. 23 09 85

ALINGSÅS

KONFEKTIONS A. B.

DRABANT

ALINGSÅS

BORÅS OCH SÖDRA
ÄLVSBOGERS LÄN

Gusums Blixtlås

FABRIKSNEDERLAG

D. G. Rudholm & C:o

Tel. 119 07 & 144 07

Borås

AB NORRMALMS GJUTERI &
MEK. VERKSTAD

Telefon 103 93

— BORÅS —

GJUTGODS och REPARATIONSARBE-
TEN för TEXTILINDUSTRIEN

AB Corsettindustri

— BORÅS —

NAMNANROP:

A. B. C.-KORSETT

BORÅS OCH SÖDRA
ÄLVSBOGERS LÄN

A.B. Kamgarn

BORÅS

Borås

Fabriksnederlag

DEN SVENSKA HANDLAREKÄRENS
FÖRNÄMSTA INKÖPSKÄLLA

Kinna Wäveri

Bröderna Nilsson

STIGEN

A.-B. ALF STIGENS FÄRGERI

Tel. 551 70

SANDARED

Färgning, Appretering
Konstlädertillverkning

BORÅS MOTORCENTRALS

BILVERKSTAD A.-B.

— BORÅS —

Aktebolaget

Marks Jacquardväveri

Tel. 600 08 Björketorp Tel. 600 08

Tillverkar:

Möbeltyger, Duchatelltäcken, Gar-
diner och Draperivaror i såväl
bomull som konstsilke

AB BREDIN & C:o — KINNA

Värme- och Sanitära anläggningar
utföras fackmässigt under garanti

— Telefon 323 —

RESERVERAD ANNONSPLOTS

FALKÖPING

**A.B. Falbygdens
Textilindustri**

Telefon 1224

Falköping

A.-B. Karl G. Ottosson

Tel. Växel 749

Bröderna Wahl A.-B.

FALKÖPING

Tel. 148 o. 1148 — Tel. 148 o. 1148

Disponenten 902

RESERVERAD ANNONSPLOTS

HÖÖR

VID BESÖK I HÖÖR, ät och bo på

Järnvägshotellet

God mat och gott kaffe — propra rum

Tel. 25

JÖNKÖPING

**June-Munktell
Marinmotor**

för fiske-, frakt- o. passagerarefartyg

AKTIEBOLAGET

JÖNKÖPINGS MOTORFABRIK

Jönköping. Telegr.-adr.: Motor
Telefoner: 197, 897

LUND

KOL KOKS VED
OCH ELDNINGSSOLJA

Lunds Bränsle A.-B.
St. Gråbrödersgatan 15
Tel. 123 49

MALMÖ

TEATERKAFÉET

PILDAMMARNÄ

REKOMMENDERAS
Tel. 255 26 Olga Hellqvist

Elda ekonomiskt
köp kooperativt

AB KOLKOKS
MALMÖ. Tel. 717 95 (växel)

MALMÖ KARTONGFABRIK
Lilla Kvarngatan 3 Tel. 150 89

Fabrikation av alla slags
Kartonger.

BERNH. PERSSON
GJUTERI

MALMÖ Tel. 237 75, 780 35

ALLT i pappersbranschen
billigast från

Skånska Papperscentralen A.-B.
S:a Promenaden 39 A
Tel. 718 30 — Växel

GYNNA

Status annonsörer!

RESERVERAD ANNONSPLOTS

NORRKÖPING

Automobilfirman

KNUT BJUHR

Norra Strömogat. 19 - Tel. 270 50, 296 30

Auktoriserad Ford- och traktorförsäljare

— Verkstadsrörelse —

AB BÄCKMANS VERKSTÄDER
Norrköping

Tillverkning och reparation av maskiner
och delar. Järnkonstruktioner.

Gummicentralen

Stockholmsvägen 22—26
Tel. 268 30 NORRKÖPING Tel. 268 30

Utför alla slags reparationer.
Försäljning av nya ringar.

FIRMA MARTIN JANSSON

Godsgatan 11 Telefon 244 98

— NORRKÖPING —

Säljer: Byggnadsmaterial.

Utför: Asfalt- o. Isolationsarben-
ten, Massagolv m. m.

Aktiebolaget Trycksaker

BOK- & ACCIDENSTRYCKERI

Repslagaregatan 25

Telefon 209 52 Postgirokonton 13 05 52

SUNDSVALL

Järnkonstruktioner och smiden
för hus och fabriksbyggnader

Andersson & Nilssons Smidesverkstad
Telefoner 4757, 4767 — SUNDSVALL

SUNDSVALL

DUKO & MALAREVERKSTAD

Modern och tidsenligt inredd efter
senaste förordningen

C. ERIK BERGSTRÖM

Förstklassigt arbete Humana priser
N. Järnvägsgatan 52 Telefon 1718

ANKARBOARD

hård och porös, för isolering och inred-
ning av nya och gamla hus

ANKARSVIKS AKTIEBOLAG
SUNDSVALL Tel. 555 40

NORRLANDS TRAVSÄLLSKAP

avhåller å Bergsakers Travbana Sunds-
vall, travtävlingar c:a 30 söndagar under
Mars—Oktober 1951. Totalisator.

631 88 Pressrummet
Tel.: Kontoret 4270 — Banmäst. 5330

VÄSTERVIK

KATJA-TVÅLEN

En kvalitetstval till billigt pris

Tillverkare:

TEKN. FABRIKEN ECONOM
VÄSTERVIK Tel. 106 80

ALLT ELEKTRISKT

hos

OLLE KINDQVIST
Bredgatan 13, tel. 1430
VÄSTERVIK